

היינט פארמאגט איר א פאמפאט

№ 159

Łódź, Piątek, 10 lipca 1931 r.

ניינטער יאהרגאנג

לאדו. פרייטאג כה המזו תרצ"א

№ 159

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71. פערמאטאזער 21, טעל. 224-71.

לינת החולים
פאלודניאווא 19

זונטאג, דעם 12 יולי. י. א זיגער נאכמיטאג קומט פאר
לונדאן, ל. נת החולים" לאדו

פארק
"העלענאו"ו"

א גראנדיעזע גארטען-פערזאנלעכקייט

פערזאנלעכקייט
א גרויסער פאנטעז-אטעריע

זיין סחורות אויף פאלטענס, אנציער, דאמפ-האמפער, זייד-ווארען און פערשידענע אנדערע נוצליכע געגענטשענער.
2 ארעסטערס × דאנטינג × טענץ מיט האנקורסען × בלומען-שלאכט × בענגאליש פייער
אייגענער פערזענלעך אויף ביליגער בופעט אויפ'ן ארט
גרויסע אטראקציעס?? : יעדעס קינד בעקומט בייים : גרויסע אטראקציעס??
איינגאנג פאר דערוואקסענע - 1 זל. - פאר קינדער און שילדער 50 גראטשען
אין פאל פון אנאנניסטע וועטער קומט די פערזאנלעכקייט פאר זונטאג, דעם 26-טען יולי. י.

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן
בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה פון אונזער אנגע-
געסליכען מאן און פאטער

יוסף יאשונסקי ז"ל

זיין וועלכער אלע קרובים, פיינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.
די פאמיליע.

דאס פרעזידיום פון
צענטראלען סוחרים-און פאבריקאנטען-פערבאנד
פון דער לאדזער וואיעוואדזשע, פיעטריקאווער 10
פאדערט אויף די ה"ה פערזאנלעכקייטען אנטווארטלעכע און דער
הזכרה נאך איבער אינפערעסליכען פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

וואס וועט פארקומען אין דער שוהל פון פערזאנלעכקייט, חסד של אמת" פיעטריק. 34
זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. 11 א זיגער פריה.
9082

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

זונטאג, דעם 12-טען יולי. י. א זיגער פריה אין דער
שוהל פון חסד של אמת" פיעטריקאווער 34 וועט פארקומען
די הזכרה פון פרעזעס
עמנואל
האמבורסקי ז"ל

אויף וועלכען, די פאמיליע, מיטגלידער, נאנטע פריינד בעט
די פערזאנלעכקייט פון חסד של אמת"

געלעגנהייטליכער פערקויף פאר אפרייענדע אויף ערהאלונג

Obuwie Damskie

LAKIERKI, SPORTOWE, ETC.

לאסערקעס פון -13
שווארצע פרויעלעכע
אויף א הויכען קלעך
פון 12.75

העלע פאנמאפער
מאדערנע פאסאזשן אין
א גרויסען אויסוואהל
פון 17.25

שווארצע פאנמאפער
נעמוז פון 24.-

בריינע פאנמאפער
נעמוז, עלעגאנטער פאסאזשן
פון 25.25

מ. נים-פאנמאפער
פון 5.60

ספארט-פאנמאפער
שווארץ און ברוין
פון 19.25

ספארט-לאסערקעס
אויף א סלעקציע קלענעל פון 20.50

שטרימף און שקארפעטע

שטרימפן:
מאקא מיט א דאפערל-זייד
פון 1.65

fil d'ecosse
אין אלע קאלירן פון 2.50
זיידענע, זילבערנע
בעמבער פון 4.15
זיידענע, גאלדנע
בעמבער פון 5.80
רייז וואלענע פון 4.50
מעניס ווייסע פון 1.05

שקארפעטע:
פון גארן מיט דאפערל-זייד
פון 1.-

מאדערנע, נעמוסטערט
דורכגעוועבט מיט זייד
פון 1.95

זיידענע, מאדערנע מיט-סערן
פון 2.70

וואלענע פון 3.10
ספארטאווע
נעמוסטערט פון 2.80

קינדער - שקארפעטע
שטרימף אין א גרויסען אויסוואהל

Eleganckie Obuwie Męskie

LAKIERKI, SPORTOWE, ETC.

פאמ-פאנמאפער
שווארץ אין א גרויסען אויסוואהל
פון 24.85

נעמוז-פאנמאפער
שווארץ
פון 25.25

בריינע פאנמאפער
באקט, נעמוז
פון 30.90

לאסערקעס
אין א גרויסען אויסוואהל פון 32.40

לייזונדענע פאנמאפער
גרויסע, אויף לעדערנע זיידן פון 18.-

ספארט-פאנמאפער
ווייס און גרוי
פון 8.40

שמובע-פאנמאפער
גרויסע
פון 9.-

קינדער-שיד

צו זעהן נידריגע פרייזען.

אייז-קאסטענס

אין ערשטלאנגער אויספיהרונג
82.- זל.

KONSUM

PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S.A.
ROKICINSKA 54 Dojazd Tramwajami 10 min.

טיש-פעשטעק

אלפאגא און פון ווייסע מעטאל
אין גרויסען אויסוואהל

קופאז 7

2-טע סעריע
פון גרויסען
פרעמיע-קאנקורס
פון -
"נייעס פאלסטבלאט"
פון זיך צו בעמיליגען אין פרע-
מיע-קאנקורס אין בענג ציצו-
שטעלען ב' 17 י 30 קופאזען.

בעקאנטמאכונג

מיטוואך, דעם 15-טען יולי ד. י. קומט פאר איינער שטעט
א ברוימען-שאג לטובת אהבת תורה
וואלפארטקא 20, - אלע מיטגלידער און סימפאטיקער ווי אויך יוגענד ווערן
געבעטען פון 12-טען יולי צו קומען זיך איינשרייבע "בדי
אנטייל צו נעמען אין דעם צעייכנונגס-שאג.
איינשרייבען קען מען זיך פון זונטאג אן א גאנצען מאג אין קארצע-
לעזע פון "אהבת תורה" וואלפארטקא 20

הילפס-פעדאייז "נותן לחם" סאלנא 14 טעל. 43-145
דערמיט זענען מיר מודיע צו נאך עטליכע טעג דעמאנסטראציע דעם לא-
קאל ווערט די טעגליכע קוד בייס הילפס-פעדאייז "נותן לחם".
צוריק געגעבענע מיטוואך דעם 15 ליפעיץ 1931. די אלע וואס ווילען
צעקומען מיטגען אין דער קוד ווי אויך די וואס ווילען אהיימגעבען די
מיטגען דארפן זיך רעגיסטרירען שפעטסטענס ביי דינסטאג דעם 14 יולי
ד. י. טעגליך אין פערדיינס-סעקערטאריאט פון 7-9 אווענד. און רעגיסטראציע-
צעטלען וועלען קיין מיטגען נישט צוויסענעבען. די סערוואלטונג

ייז פער

אויב איהר האט נאך נישט געטרוקען דעם בעוואוסטען ראזינען-
ווייז "פראגרעס" № 7
דאן איבערצייגט אייך, אז איהר בערעכט אייך אין איינער פאמיליע
הנאה צו האבען פון גוטען ווייז, וואס קאסט זעהן ביליג.
צוליב דעקלעמעטערקייטען מיר א פלאש פון 1/4 ליטער
גוטען ראזינען נאר 65 גראשען
ווייז ב' 7 נאר 65 גראשען
א באמיינטע 1.50 זל. • א קווארט 2 זל.
דעם וועלען נאכער
אלע סארטען וויינען פון דער פירמע "פראגרעס" אין צוזעקומען
ב' ח. פלאנקעט, גלונא 62 אין ווייז-געשעפט.
דערנאך מלאשען צעהלען פון 5 גר. פאר 1/4 ליטער, צו 10 גר. פאר
פאמיליעס, און קווארטען.
ווייז-און משה-פאבריק פירמע, פראגרעס
אלטער מארק 2, טעל. 82-184

מאשיז-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע
ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפערל
אין סוכא-רעסעל לויט קארלסדארף מיסטעס
מיר עמפעהלען צו יעדער צייט אנזעהן גוט-בע-
קאנסע און פרישע געבעקעסען פון איינער
אייבערל בעוואוסטער צוהערניע
נ. ווייז פערג
38 פיעמריהאווער 38
טעלעפון 82-143. -
אכטונג! עס ווערען אויך אויסגעגעבן
פריהשטיקע, אווענד-פרייטע
ווי אויך יארסקע מיטאגען

דאס האנצעסיאנירעטע

עלעהטראטעכנישע ביורא
פון מ. וואלדמאן
נעמט אן ליכט-און עראפט-אנדאגען
צו מעסיגע פרייזען
ביים טאמבוריער נ. וואלדמאן
ווסבאדניא 50, טעל. 23-147

בעקאנטמאכונג

דער לאדזער יוד. פלישער הורסאוויקעס-פערייז
פארזשעטשנא 10, מאכט בעקאנט, אז דאנערשטאג ד. 16-טען
יולי ד. י. 6 אויבער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 8 אווענד צום צווייטן
טערמין ביי יעדער צעהל מיטגלידער קומט פאר אין פערדיינס-קאקאל
די אלגעמיינע פערזאמלונג
פון אלע מיטגלידער, - מיט פאלגענדען טאג - ארדנונג
(1) ערשטונג פון דער פערזאמלונג מיט דער אלטער פערזאמלונג, (2) וואה-
לען פון א פארזיצער מיט 2 אסטעטערען (3) וואהלען פון א נייער פערזאמל-
טאג, (4) וואהלען פון א רעוויזאנט-קאמיסיע, (5) פרייע פארשלאגען.
בעמ: די מיטגלידער וועלכע וועלען נישט ערשעיןען דעם מיט-
גלידע-ביטערען ציין 14 ה. ת. סערגלירען דאס רעכט צאטיל צו נעמען אין
די וואהלען.
די פערזאמלונג

פערסאנאט

פאר קינדער און שול-יוגענד אין לויטאמירס
פון פרוי **אנא גייסט**
אויף זשעלאנא 11 נעבען ראזינער ראזענבערג
לשטרענג בשר!
Dr. J. BETTE
med.
ספעציאל-א-צמ פאר אינערליכע
און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 6, telef. 148-95
נעמט אן פון 8-11 פריה און פון 4-6 נאכמ.

נ"ע שרגא פייביש

בשמנו ובשם כל זקני בית-מחנה הרני שולחים פוס תנחומים לחוריו
לרעיתו לבנו ולבנותיו.
המקום ינחם פלכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
הועד של החברה "מחסה לזקנים"

דאנקזאגונג

דער ג. פרוי **בעלא דימאנט**, (ווארשא) פאר איהר ווערסטאנע
שפענדע סחורה צו בעקליידן די ינגלעך פון אונז ערבייט היתומים צו דער בר-מצוה
פון איהר ליבען וואו **שילמעל**, דריקען מיר אויס איינער הארציגסטען
יאנק און ווינשען איהר צו דערלעבען פון איהם מיל נחת.
די פערזאמלונג פון בית היתומים גערושער 07

מעביר

שלמה-צימער, עס-צימער,
הינדער-צימער,
האמפלעטע איינריכטונגען,
ווי אויך איינצעלנע שטיק

אין א גרויסען אויסוואהל צו בינגע פרייען פון דער בעוואוסטער מעכאנישער טישלעריי
ווסכאדניא 64 שופמאל אוי קאמפ. ווסכאדניא 64
הויפטמערקס-שטעלע: ע פ ש ט י י, נארט-אויטשא 18

וויילנער טרופע

נאכטראלען פון דער
XII יאר
15-יעריקער יובל-טורנע א.מ.מ. מ.מ.מ.
לאדזשער שטאט-מער

פרייטאג, 10-טן, שבת, 11-טן, זונטאג, 12-טן, 9 אונט
פרעמיערע

"מאטקע גנב"

טעלע-שטיק אין 3 אקטן מיט א פרעלאג פון שלום א.ש.
פערזאנען:
מאטקע פרוי
מאטקע שטוב
מאטקע נעמי
מאטקע חנה
מאטקע אסתר
מאטקע נחום
מאטקע יוכבד
מאטקע דבורה
מאטקע רעזע
מאטקע א.מ.מ.מ.

שבת, 12 א זיגער בייטאג שבת, 4 א זיגער נאכמיטאג
די ברויט-מיהל-דער הארגער
פרייען פון 50 גר. ביז 2.60 זל.

אין פראג: "200,000" פון שלום עליכם.
רעזע: י. ראטבוים, דעקער, און קאמפאניע; אנדערש: פראנאשקא

Koncesjonowane kursy kroju i szycia
A. ROGOZINSKI, Piotrk. 85
tel. 212-39

געמיינטען איינשרייבענען אויף קורסען פון צווייטער קליידער און
דאמע-בלוזען טעגליך פון 7-6 אונטער, א חוץ פרייטאג, שבת און זונטאג.
בעמערקונג: א גרויסער אויסוואהל פון מענער און דאמען אויסשניטען

קונסט-פאטאגראפישער אנטשטאלט

"POLONIA"
Łódź, Jerzego № 11.
צופאהר מיטן מראמאזי נומער 3.

גרויסער סיופריז פארן ג' פובליקום!

ווער עס בעשטעלט 6 ברויטע פאטאגראפיעס
און אונטערשיר פון דער פאטע, א גאנצע סעסיע, ביז
צו די קנייה און ברויטע איין אדער 2 פערזאן פאר 3 זל.

בעקומט א שפיגעלע מיט זיין פאטאגראפיע אומזיסט!

בעמערקונג: צו די אויפנאמען ווערען צוגעגעבן ספעציעלע
קאמפאניע אומזיסט.

לאנגיעריגער געריכטע-סעקרעטאר

ערשטליכע און ערשטליכע אלערליי
ביטעס, אנהאלטענע און קלאוויזעס
ספעציעלע און מיליטער-ענינים.

שטעלער אויסקלייבן פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפן יאהר 1931
ב.מ.מ. 10 פיעטריהאווער 10

בעקאנטמאכונג

ווער עס וויל מערדיגען ביז 100 זל. א מאג
אהנעאנטערשיר פון שטאט קען זיך מעלדען ביי
פירמע "לופ" לאדזש. יאקובא 8
פרייטאג, 10/731 פון 10 א זיגער פרייה
2 א זיגער מיטאג ווי אויך מאנטאג, 13/731
פון 10 א זיגער פרייה ביז 6 א זיגער אונטער.

הערשקורן 1

וועלכע עקסטרעם פון 1892 יאהר
פרייהער: ציגעל-נאס 37 (דאג פיעטריק).
ווערען צוגעפאסט און געזיגערט פאר
און צוויקערס, ווי אויך א גרויסער אויסוואהל פון
די נייטעסטע אמעריקאנער פאסאנען
אין זונט-פרייען צו 1.50
קאמפאניע גלעזער ווערען אויסגעפירט גאנץ
צוויי לויט די פארשידענע פון די ה"ה דאקטאריס.
רעקלעמט בעהאנדלונג, שטעלסט אויסהאנג, אלעס
רעקלעמט צו די ביליגסטע פרייען, קומט אונטערצייכט אויך
בעמערקונג: קען שום פלייטע בעזונדער אויך נישט.

זוכער-שפרינקלעך

געלע פלעקער, אבערענטקייט, פלעקער, לי-
שטיק, וואגערס און אנדערע פערשידענע אויגנ-
קייטען פון געוויסע בעזונטען אין משך פון עטליכע
טעג אונטער אראנטיש פאר דער וויקונג, דער
קרעם "ADA" פרייז פון א סלאק 2 זל. צו
בעקומען אין אפטיקען און סקלאד-אפסטעטשעס און
פערזאנלעכע.

אכטונג, צושניידער פון טריק-וועש!
זונטאג, דעם 12-טען יולי, 7 אונטער
קומט פאר אין לאסא פון האנדל-קער-פערזאנלעכע
וואלטשטאנק 19

א גרויסע פערזאנלעכע

פון אלע צושניידער פון טריק-וועש.
ט.א.א. אונטער שטעלונג צום שטייט פון די
טריק-ניידער. די ארגאניזיר-קאמפאניע.

ראטעוועס די האר!

זאגער געזעצטע ליטע-קעס קענען צוריק בעקומען
א שעהנעם וואקס פון די האר. בעזונטענדיג
BALSAM צו האר-וואקסען, וואס פערהיט
גענען אויספאלען, פערניכטעט שטופען, בעזונטענדיג
דאס בייסען פון קאס און שוועקט צום לעבען די
אפגעשארבענע וואקסעלע פון די האר, פרייז פון
א פלאק 3 זל. צו בעקומען אין סקלאד אפסטעטשעס.
H. HERMALIN, Piotrkowska 11

לאזשי
קענען בעקומען 2 א-
שטענדיגע יונגעלייט אויף
חור-געלד, אין עלעגאנט
און פיין אייגענעם צי-
מער מיט א בעזונדערן
אייגנאנט בייס צעקל-
אדער-מאכער
נאומיטעמא 28
פראג 3-טען: שפאק

אין האב איבערגעלאזט
דעם 7/7 ד. י. 1 א זי-
גער בייטאג אין טראמ-
וואי א וואקסען, אין
וועלכער ס'האט זיך גע-
גען א היטעל, א פאלטע-
דל, און אנדערע קליינע-
קייטען, דער עהרליכער
פונדער ווערט געבעטען
געבן בעזונטענדיג א-
ברענגן פיעטריהאווער 88
אין צוקערניש

דער ניי-ערשטער כשר-ער פערזאנלעכע "VITA" אין ווישניאווא-גורא

(וויטא ראזענבלום) פל. ש.מ.
עמפעהלט זינגע מעדיטעציע צימערן מיט געשמאק-
טער בעקעטעניג צו ווערן מעסיגע פרייען
ערשטליכע בעזונטענדיג, דער פערזאנלעכע אוי-
דערן און היינטיגע אייגענע קארטעס.
צו ערפאהרן אין לאדזש ביי יאקובאוויטש און ראוויצקי
נאך פרייטאג און שבת.

חרד חב"ד בשורה טובה חדר חב"ד
סיר באלוט ראדאגאשט און אלטשטאט
עס ווערט געפערט א שטערענדיג רעליגיעזער חדר
מיט א שוואלד ביז 7 אדאלען דורך דעם בע-
וואסטען ממזר מענדעל אבראמא-
וויטש זענענער 42, עס ווערט שוין איינגע-
שרייען קינדער אויף דעם נייעם שול יאהר
וכל הקורם זכה!
DR. MED.

L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירן, גלדז און אירן-קראנקע.
NAWROT 8, tel. 219-90
ווערט צו פון 7-4 אונטער.

Dr. med. NIEWIAZSKI
ספעציעלעס פאר סימליס, טריפער און הויט-
קראנקעייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועקע
אנדזשיע 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 11-8 און פון 9-9 און.
זונטאג און יום-טוב פון 1-9 פארמ.
בעזונדערער ווערט-אדער פארמ.

"SANATO"

כירורגיש-וועטנערי-אנטשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועטנערי-
אפטיילונג

ד"ר מעד.ש. אייבער, ד"ר מעד.י. בויס, ד"ר מעד.
רייטלער-סוריאנסקא-ד"ר מעד.ו.א.א.א.א.א.א.
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט מעדיטעניס-מיטלען
200 זל.

אויסזיכט איבערן קינד ד"ר מעד.י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד.מ. סאנאטאר
עמפעהלט-שעהן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויסזיכט-אפטיילונג פון ד"ר מעד.י. סאנאטאר
עמפעהלט-שעהן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. H. LUBICZ
MED.

ס.מ. פאר הויט, וועטנערישע און געשמאקט-קראנקע.
צענעלניאנא 7 פרייהער 43, טעל. 13-142
עמפעהלט-שעהן 10-8, 2-12, און 8-5, זונטאג
און יום-טוב 1-9, פאר דאמען בעזונדערער ווערט-אדער.

Dr. H. Gutschadt
MED.
ספעציעל-ארצט פאר קאנסער און מויער-קראנקעייטען
Zachodnia 62
טעלע. (Śródmiejska 14). Telef. 129-52
נעמט אן פון 9 ביז 10 און פון 5 ביז 7.

8-ינג, דעטניקעס!

אנטשטאט זיך בארגען א בעט אויף אפנוי-געלד
פערזענלעכע אייך בעסער פאר'ן זעלבן געלד
מיט אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראי
Palma-Patent

דאס איז אלעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטקייט
און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר.
אויף לאנגער שטעט א גרויסער אויסוואהל לעוואקעס, פערל-בעטלעך, פערל-
בעטלעך, מאטראציע, געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע
- מי אויך - קאנעקטע, טאפישטאנעס, מעסער-מאטען
רעזעלע בעהאנדלונג! פאבריק-פרייען
ווערען זעמליכע רעפערטאטען;
הורם לאדזש, פולנאצנא 24, טעל. 131-85, דעטיי

פראגראם פון די פלאמאטישע צוזאמענקונפטען איז היינטיגן חודש

6 שעה די גער ארבייטס-טאג
פראיעקט צו בעשעפטיגען ארבייטסלאזע

פאר'יו, 9 (טו) דאָס פראָגראַם פון דער ציר
אומגעקערטען אין חודש יולי איז: דעם 13. וועגן
פון ערוואַלסטונגס-דאָס פון דער באַנק פון איינער-
צו-אַנאַלע צעוואַלונגען אין באַזעל, דעם 14. בענד
פון הויז-רעסאָן אין פאַריו, דעם 15. און 16. —
סימסאָן און פאַריו, דעם 17. — פאָרען מאַקדאָ-
נעל און העגערסאָן אין בערלין, דעם 26. וועט
היינטיג און קרעצירס ויין אין פאַריו.

גרזיסער שטרייק איז גראדנא

גראדאצ'ע, 9 (טעלעפאניש). אין גראדאצ'ע האט
אויסגעפארען א שטייק אין דער עלעקטראניק,
וואסער-לייטונג, שפיטאל, פערזענלעכער אין
פאליטערא, אויפן קאנקאמערשן באדן.
בייטאג האט מיליטער בעזעצט די עלעקטראניק-
ציע און די וואסער-לייטונג.
עס דראגט, אָו היינט וואָל אויסגעזען אַני-
פאלגענדיגער שטייק אין גראדאצ'ע.

פריזעז און קאמפאניע האבען גע-
שריטטען די אפערדן-טעאטערס

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ-
רעספאנדענט), פון פויזשן איז קאטאליק וועגן
אנגעקומען דיעזעל, אז דאָרט וועגן געשלאסען גע-
וואָרען די אָפערען - טעאָאָרעט, צוליב דעם, וואָס
די מאַגיסטראַטען האָבען נישט קיין פאַרנעם אז דער-
קען די דעפּיטעטען פון די אָפערעס.
דער פויזשער מאַגיסטראַט האָט געשלאסען אַ
גרויסען טייל פון דער סומע, וואָס עס איז בעשטימט
געוואָרען אויף צו דערלעגען צו דער אָפערע,
וואָל בעשטימט ווערען צו שטיצען אַ ביסטלאַנד.
דער לעמבערגער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען
צו שפּילען אין דער סאָטשישער אָפערע, נאָר 60
פאַרשטעלונגען אין יאהר.

1. אױגוסט, די אַרבייטס־צײט און אַרבייטס־טאָג
אָלע אינדוסטריעלע אינטערענעמונגען. אַזױ-
רױס יעצט מען האָבען מעגליכקײטען צו פּע-
נען אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטס־לאָזע. מען
אָרבעט אײנצופיהרען צו אַרבייטען 4 טעג אין
אָר 6 שעה אין טאָג.

ווארשא 9 (טעלעפאניש פון אונזער קא-
טעספאנדענט). אין סוף יולי וועט אין ווארשא פאר-
קומען א בעראטונג פון פארשטענדער פון זייט-
שאפטליכע און אונדזערעלע ספעציען. די זאציע
בעראטונג יעצט האבען דעם ציל צו בעקאמפן די
ארייטלאזאגייט.

מען גיט יא אפ א רעכענונג, אז צום הערפאר-
קאן קומען א גייע ביזאלע פון ארייטלאזאצ. אין
דערפאר ענטשאטען א פראיעקט צו פערלערערן

ארבייטסלאזע כאפעז פרויט
און עסענווארג איז ווילנא

צקערדייען און אין די שפייד-קראמען און האבען
נאכאפט פרויט און עסענווארג, זאגענדיג, אז דער
אגיסטראט זאל בעצאהלען.

אדרייטסל אוף-דעמאנסטראציע אין גדיניץ

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קא-
רעספאנדענט). אין גליניע איז נעכטען פארגעקומען
א גרויסע דעמאנסטראציע פון ארבייטסלעזע אין
האבען ביים רעגירונגס-קאמיסאר געפאדערט צו-
בייט און ברויט.
דער רעגירונגס-קאמיסאר האט אויפגעלייזט

הונגערשטראייק איז וויקבער תפיסה

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קא-
רעספאנדענט). אין ווילנער תפיסה קומט פאר א
הונגער-שטייג פון 190 פאליטישע אקעסירטע,
וואס זיצערט שוין 6 טעג.
קיי ווארשא אין זעהען א דעלעגאציע פון

טערס אין פרייען פון די הונגער-שטריקענדע און
בערגעגעבען א מעמאריאל אין מיניסטעריום מיט
ער בקשה צו אינטערענירען, עס זאל גאנצע
טעלט ווערען דער הונגער-שטריק.

שפארדזאמקייט אין די גער'כט

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קא-
רעספאנדענט). כדי צו דערגרייכען שפאראמקיי-
ט רייט דאס יוסטיץ מיניסטעריום צו א פראעקט
פון א גאנצעל צום אייביגען שטארק-געזעץ.
עס האנדעלט זיך דערצו דעם, צו בעצער
קריידיגרייטען דעם באדאקטער פון קאמאני-
טערייטען און דער בעציהונג צו די אורטיילען פון
די שטעט-אויסזעצן. אזוי ארום וועט
אפפאלען דאס ווענדען זיך צום האנדעלטען גערייט.

ב"י נערווען=רײַצבארקײַט קאפּשמער-
צען שלאָפּלאָנגקײַט

[illegible]

דאנקדאג'ינג

א. הערצליכען דאנק דריקען מיר אים אנזער גע-
זונטיגער לעהער
10. איר מאן, וועלנא 10
פאר זיין אינטענסיווען און אדריכטיגענדיג דעם
א. וועכענדיגען צושטיינדע קורס. זיין גוטע פעהר-
העט אונז שטענדיג בלייבען אן ווייל.
מיט אכטונג און גרויסע רעספעקט
א. הערצליכען דאנק דריקען מיר אים אנזער גע-
זונטיגער לעהער

ר' עא מאצקין זעהט דערין א גוטעז סימן

אונגעקומען א ידיעה פון ניו-יארק. אז דאָס האָ
 זיך אויסגליי קאנסטיטאציעס דער ניו-יורק האמערס
פראצעס צווישן מאדעשט
און גרינבוים
 איבערגעשיקט קיין ווארשא
 ב' אדר א' 9 (יאר טלענארמיש) דאָס קאָ
 נגרעס-געריכט האָט בעשלאָסן איבערצושיקען דעם
 פראַצעס צווישן מאדעשטין און דעם גרינבוים
 צו א ספעציעלן הברים-געריכט אין וואַשאָ, וואָס
 זאָרט זענען פערהאָן אלע נויטיגן עדיאָס.

צווישן די אלגעמיינע ציוניסטען און מזרחי
מפריהאן א פראיעקט צו שטעלן א'נקועקטיוו
ן א צענטרום-קאאליציע אהן ווייזמאנען און אהן
רעוויזאניסטען.
די שטעלונג פון די לאנד איז גישט בעקאנט.
„גוד וויר“ קאמיטעט ווידער
סטעיג
ב א ז ע 9 (י.ט.א.) טעלעגראפישע דא איז

**פראיעקט פון א צענטרום-
האָאַליציע**
אחו וויצמאנען און אהו די
רעוויאניסטען
באדע 9 (י.ט.א. טעלעגראַפֿיש). אין די
קאָמיטעס געהט צו אַנאַלעקטעניווע ארבייט. די
הויפט-ארבייט אין קאָנצענטרירט ארום די ענדליכ-
רעוויאניסטע

באצול, 9 (ט"א טעלעראפיש).
אויף דער היינטיגער פארמיטאג, זיצונג האט
דיטראנסקי רעפערטס איבער דער וויסנשאפטלי-
כער לאגע אין אויך-ישראל.
מען איז צוגעטרעטען צו דער ערשטער אפ-
שטימונג פון די רעזאלוציעס.
איינשטימונג איז אנגענומען געווארען די רע-
זאלוציע פון בעזונדהייטס-דעפארטאמענט, וואס די
קאמיטע האט פארבעלענט.
לעא מאצקין האט זיך ארויסגעזאגט אז ער
וועט אין דער דאזיגער איינשטימונג ערשטע רע-
זאלוציע א גוטען סימן.
די פלענאר-זיצונג, וואס האט געזאלט פארגר-
ען בעסטען קאממטאג איז אפגעלענט געווארען
אויף היינט צוליב דעם, וואס די קאמיטעס זיצונ-
גן זאלן בעשעפטיגט.

א.פ.ג. ע.ב.ר.ע.נ.ג. ד.א.ם. ש.מ.ע.מ.ע.ר. ב.ו.ג.

מטעו גרייט זיך שוין צו דער
ענטוואפנונגס-קאמפערענץ
ב' י"ג יאָר, 9 (טו) די אמעריקאנישע ייִדישע
האָט דאָס בעקומען פון פערקע-מיינר אַ יאָרלענגע
דער דער ענטוואפנונגס-קאמפערענץ, וואָס וועט פאר-
קומען אין אַלגעמאין חודש פעברואַר.

ספאנדענט). לויטן פראקטעס, וועלכען זיין גליי-
אט אויסגעצייכנט אין צוואנציגסטן יאָר-
קעט צו ענדערען די קאנסטיטוציע, וואָל אַזוי-
ווערט ווערען צו די סייס-וואַהלען אַ ווייטע קליי-
נער וואָלען בעקומען אַזאַ צאָל מאַנדאַטען, לויט
דער צאָל יעדען, וואָס געפינען זיך אין פּוילען.

וויילע, 9 (טעלעפאניש). אין שטעטל לונג
האט אויסגעבראכען א שרפה, וואס האט אראפגע-
כאפט דאס גאנצע שטעטל. אלע הייזער זענען
אפגעברענט געווארען.
פון ראונע זענען ארויסגעפאָרען די שיער-
לעסער צו דער טעגליכער אקציע קיין לונג, איינ-
וועג איז געשעהן א קאטאסטראפֿע מיט די שיער-
לעסער אויסא, 1 שיערלעסער (א יוד) איז דע-
האלטעט געווארען און 13 זענען שווער פערוואונ-
דעט געווארען.

למנוח - פילם - סטאטוס
"CASINO"

דינוט און פאלד מעגן
פּרעכטיגע קראַפּטע פֿון
די לעצטע
קארנאוואל נאכט

גרויסע ליבעס-דראַמאַ פֿון אַפֿשערווג
אין די הויפט-רעלען :
דער אונטערנאָכליכער העלד פֿון פֿילם
„די בלום פֿון אַרזשיר“
Harold MURRAY
i **Norma TERRIS**

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-טאנבויך פון
FOX און לאנד-אקטואליטעטן.
שבת 6 א זונער נאכמיטאג, שבת 4 א זי-
נער נאכמיטאג, וואנא 12 א זונער נאכמיטאג.

גדערטו דעם געזונט וועג
וואס קאן נאר דער סייס און
נישט ד' רעגירונג.

זרקה ציט דער פרעמיער פריסטאר
ווארשא, 9 סעפטעמבער פון אינווער קא-
נסעראציעס) זענען קאס פרעמיער פריסטאר אויפ
גנאנען אויף אינאיינעם דעם פערטן פון
ערבאנד פון איסטאבוסן-בעזיער, און א דעלע-
גאט פון די אטאס-בעזיער.

דעם פערערן האטן איר געזען און איר געזען איר
סימפאטעטן, מעגליך וועט איר זען איר
וועלכע עס געפינט זיך די אויסגאבן אונטער
אונזערע הענט מיט די נייע אפפאלינגען, די
לעבנדיגע האבן פערלאנגט צו פערקלערען
אפפאלינגען.
דער פרעמיער האט געזאגט, אז עס איז
שט קיין גאנץ אנגענומען שטריימטע
אין צו ענדערן דעם געזעץ וועט וועג-שטייט.
חזק דעם קאן די רעגירונג אליין גיט ענדערן
עס זעלבן געזעץ, וויל דאס דאך מאכען דער

עס איז אבער נישט אויסגעשלאסען, אז ביי
יטערידיגע אונטערזאכונגען מיט די מאגנעטען
פאקטאדען וועלען דערגרייכט ווערען געוויסע

**פראיעקט איינצופיהצטו יודישן
הוריע צו די נאנטע סייס-וואלען**

Grand-Kino

היינו צום לעצמנו מאלו
"טאנץ צווישן הערצער"
 ריהרענדע דראמא פון יונגע הערצער, וועלכע
 מען איז'ן גרויזט פון צוועלעווערסער יוגענד.
 אין די הויפט-רעלן:

Jean Grawford, Rod la Racque,
Douglas Fairbanks jr. Anita Page
אויסערן פראגראם: "נאך וואקאציע"
קאמפדיע אין 2 אקטען.

מלואנג-ציוואבע Metro-Goldwyn Meyer
אין קלאנג-אקטואלישעס
אנחויב 6 נאכט, שבת אין זונטאג 12 בייטאג

1. מעד כל אנני-קינג-מסעמער אין לאנד
"GOLDEN"

היינט פֿרעכטיגע פרעמיערע!
פון איינס יושע געזעצער, ים-הרמאזא א.נ.
דער ליבלינג פון פלאט
סירמאניע פון 2 יי ענדע הערצער גויס ליד
לכבוד דער רייסער ליבע, אמטלעך סירמא-
ניע, און דער הויפט-האלדער, דער עליאזאסטער
סאטנרבוויטשער אקטיאן, אפערעליכער
Lars Egge און וויורני, Inez Luugren
גרויסע ים-הרמאזאניע, מיטן אומייל פון
שוועדישן עטניאלען קינס פלאט.
אומערן פראגראם: **ללאנגע צוגאבען**
און פלאנד-אסטע ליטעטען
געהויר 6 נאכמ, שבת און זונטאג 12 בייגא-
און פרייהאמאניע-פארשטעלונגען פון 12-8
גענען דער פרייז 75 גר, און 1 גר.
פארמאדער Western Elektrie

שבת או זונטאג פון 12-1.30 "ליכט און
שאטען" פרייז 75 גר. און 1 זל.
פון 3-5 "דער ליפלינג פון פלאמ"
זונטן די פרייזען 75 גר. און 1 זל.

אויפֿיקלערונגען פֿון סאלאניקער געזענדאל-געזענדאלס

פאר דער רעוויזאָניסטען איז אפילו די דאָזיגע
פראָצעס געווען אַ געלעגנהייט צו אַפלאַרירען, אָבער
אנדערע האָבען זיך געפרוּעט; וואָס איז דאָס פאר
אַ מין לשון, אַט שטעהט דאָ איינער, וועלכען מען
ויל מאַכען אַסאָניטעס אדער פאר איינעם פון

דער פאליטישער מאמענט

**טען שלאגט ווידער יודען אויף
די רומענישע באהעלז**

די דייטשע א צייכע

צו דעם איז נאך צוגעקומען די פראגע פון די
רוסישע מלוכה-חובות. אין פאנקערדיך האבען אין
די רוסישע וועלט-פאפירען אינוועסטירט זייערע אפ-
שפארונגען מיליאנען בייזער פון מיטעל-קלאס.

הנני ווערסייטענדיג
ז פון האקען-פ

זעהר מ'ווייניג האט געקענט זיין דע
רעוולוטאם פון די עקסטרעמען אין קינע. דאָרט האָט
אָנגעקומען אלעס סטודענטס געוואָרפֿען אַ מרעצער-
באָמבע ביי אַ פּערזאָנאַלונג פֿון דעמאָקראַטישן
סטודענטען-בונד. די באָמבע איז אָבער געווען אָנגע-
פּילט מיט אַ שטאַרק פּליס-גיכטיג, וועלכע וואָלט
געקענט בלינד מאַכען אלע אַנטווענדע. אַפּעציעל
איז זי געווען געווענדעט געגן דעם פּראָפּאָגאַנד-
פּאַר פּעלקע-דעטש שייגער, וועלכער איז געווען
אויף דער פּערזאָנאַלונג. צום גליק זענען מ'זעהט

און וויטשטאפטיכער לאגע אין אייראפא וועט דאס
פערשוויגערן פון דעם פראנצויזיש-סאוויעטישען בר
גז-בלייטשן ווין א גרויסע און וויכטיגע דערגרייכונג.

ועז אונטער'ן
קרייז

עצובישעוועטע אַנטיסעמיטישע אַקציעס אָנפֿירט, די
גע פֿון יעדען ייִדישען סטודענט אין די דייטשע און
גרויסע שטעט און אַבער נאָך אַלץ ווער אַ בע
דאָהער.

אנטיסעמיטישע העצע, שאווינטשישער טע-
דראַן אַקאדעמישער באַזאָיאַר, וועלכער גע-
שרייען: "ידען ראַטאָס", "ידען ראַטאָס" און אַר-
אזא צייט בי זאזא פער גריטעסער אַטאַקאָפּער רעדט
אַזע רעטאַן דעם אין בעליבער אַניווערסיטעט אַל-
דעמאָרע 33, ביי אַ סטודענטעפֿינען עולם אַ יד-
דישער וועלטסגאַנג...
איב אַזער ווילט, איז דאָס אויף אַ געמיינ-
הונד דרוק

בעארבייט פון ד. קרונער

000000000000

דער אױספירער איז, אד יעדער איז מחיב מוטר
בפש צו זיין, צו שטארבען אַליין מיט זיין ווייב און
קינדער אויף קדוש השם, און נישט צוגעפן אד
יעדער משוגענער (מאכמד) איז א נביא, ווער עס
טוט נישט אזוי, איז א משוגד, נישט אכטענדיג

אין פעץ האט דער רמב"ם זיך בעפרייגטעט מיט די גרויסע געלערענטע און פון זיי זיך פער- פאלקאמט אין פילאזאפיע און מעדיצין. א צופאל האט איהם געוואונגען ארויסצוקומען אין דער

אָרױם צעהן יאָהר האָט שוין געהאַט אָנגעהױבן
טען די גזירה, יוצן די מאַראַנען (אנוסים) האָבען
אָנגעפאַנגען צו ווערען שוואַך און אַפּאַטיש. בלויז די
פּעזאַנטס זיינען און שטאַרקע אין באַדאַקטער זענען
געבליבען פּערזענשאַפֿט אין זייער גלויבען. אָבער
פּשוט'ע יידען האָבען זיך גענומען וואַקלען. דער
צוויי פּאַרטייגער לעבען האָט זיי ביסלעכווייז איינ-
געוואָלט, צו דער מאַשע און מאַכמעדאָנישע פּיד-
רעגנען. אום צו רעכטפערטיגען זייערע מעשים. האָט
זיך אויסגעקלאָרט אַ געדאַנק, אַז די גזירה וואָס
האַלט אַזוי לאַנג בעדייט, אַז גאָט האָט פּערלאָזען
זיין פֿאָלק, געבען די תּורה און אויסדערוועלט
דעם נביא משה צו געבען אַ נייע תּורה אויף איהר
אָרט צו די קינדער פֿון ישמעאל.

„די יידישע אומה, וועלכע ער האט איינגעדעקט פון אלע איבעריגע אומות, וועט ער קיינמאל נישט פערבייטען אויף אַן אנדערע אומה, וואָרעם „ער איז נישט ווי אַ מענש וואָס האָלט קיין וואָרט נישט, אָדער ווי איינער וואָס טוט אַ זאָך און האָט דרשה.“

„דער אייביגער זאָגט קיין ליגען נישט און בעדאָכט זיך נישט“, בעהזיפּטעט דער נביא. עס איז אנגעקומען לויף צו בלויען די יעניגע וואָס זאָגען אז דער בורא האָט אונז פערבייטען אויף אַן אנדערע אומה, ווייל מין איינע האָט ער זיך מיט קיינעם פון זיי נישט אייגער געפיהרט ווי מיט דעם יידישען פֿאָלק, זיין געליבט פֿאָלק...

„די חורף איז נישט געגעבען געווארען אין בער-
לין, און נישט אין געהיים, נאר פאר אלע
מענטשן אין די אויגען. אויב מיר זעהען ווי פון
אונזער סך זעהען הענגען געפליבען און די העלמבע
האלטען און אונטערגעהען ביסלעכטחייט, בעט ווייניג
אונטערדריקט פאראנטווערטלעך און שטיינען העכער
פון טאג צו טאג, טארען מיר נישט פערלירען קיין
האפנונג און מיינען, אז ער האט אונז שוין פער-
לאזען אויף שטענדיג; נאר מיר מוזען גלייבען, אז
אויב מיר וועלען זיך האלטען אן איהם, וועט ער
אונז הייבן העלפען, לויט דער הבטחה צו משה'ן
אין אמטער נביא....

[illegible]

Copyright Clearance Center, Inc., 222 Rosewood Drive, Danvers, MA 01923. 0890-4065/96 \$05.00 + \$0.00 per copy.

געשילדערט דעם אהרשפרינגליכען צושטאנד פון
זאכען זאל א זייער דינע מאפע, וואס איז וועגער-
ווייז קאדענסירט געווארען אין ווינט, וואלקען,
וואסער, ערד און שטיין; די דריי פארמען פון מא-
טעריע, גאז, פליסיגקייט און סאלידיטעט — זענען
געווען פראגרעסייווע צושטאנדען פון קאדענסיירונג
(פערקילט ווערען), הייז און קעלט זענען בלויז גע-
ווען אויסדינגונג און קאדענסיירונג; ערד-שטער-
נישען זענען געקומען פונם פערקיהלט ווערען פון
א אהרשפרינגליכען פליסיגער ערד; לעבען און טומה
זענען געווען איינס, א בעלבעענדער אין זיך אויס-
שפרייטענדיג בן, וואס געפינט זיך אין אלץ און
אוממעסן. אַקאָסאָר (428) — 500 פאר קריסט
פערקילעטעט לעזער, וועט אויס זאל האָבען גע-
געבען א קארעקטע דערקלערונג פון ליקוי חמשה
און ליקוי לבנה; ער האָט געטדעקט די אַטמוספּע-
פראָצעסען אין פלאַנצונגען און פיש; און ער האָט
דערקלערט דעם מענשענס פערשטאנד דורך דער

מ'הערדיגט צווייליגאָסעס ווי די גריכישע האָבען געזוכט צו וויסנדיקלעך אַ וויסנדיקעס; אָבער אויף וויסל' מיר קענען אויספאָרשן זייער געדאַנק פון וויעלע גאָך נישט אינגאַנצן אויסגעקלעהרטע פלאַקען-שריט און העראַגריפּען, אין זייער וויסנדיקע שטאַט געווען אונטערשיידבאַר פון טעגלעכע דאָס הייסט די דאָזיגע פאַרשעלענישע פעלקער האָבען דערקלערט יעדען טונקעלען פּראָצעס אין דער באַ-טור דורך עפעס אַן איבערנאַטירליכער ווירקונג; אומעטום זענען געווען געטעם, וואַנדרשיינליך זע-נען עס געווען די אַנשיש גריכען, וואָס האָבען די-פּרעס געוואָלט צו געבן נאַטירליכע דערקלערונגען פון קאסמישע דערשיינונגען און מיטטעריעזע גע-

שטענדישע: זי האָבען געזוכט אין פיזיק די נא-
טירליכע ארומזאָנע פון בעזונדערע אינצידענטען,
און אין פילאָזאָפיע אַ נאטירליכע טעאָריע פאַר'ן גאנ-
צען. האלט (550 — 640 פאר קר.), דער „פא-
טער פון פילאָזאָפיע“, איז תחילת געווען אַנאַס-
טראָגאָס, וואָס האָט דערשטיינט די איינגעבליבענע
פון מילעטוס, אינפאָרמירענדיג זיי, אַז די זון און
די שטערן (וועלכע זיי זענען געוואוינט געווען פון
פערערע צו אַלס געטער) זענען בלויז פייערדיגע
קיינן. זיין תלמיד אַנאַקסימאָד (540 — 610 פאר
קר.), דער פּרשטער גרין, וואָס האָט געזאָגט אסטראָ-
נאָמישע און געאָגראַפישע מאָפעס, האָט געזאָגט,
אַז דער אַניווערסאַל האָט זיך אָנגעהויבן אַלס אַג-
אמאָנטיירטער מאַסע, פון וועלכער אַלע זאַכען זע-
נען ענטשטאַנען דורכ'ן אַפרייסען זיך פון די קעגנ-
געזעצטע טיילען; אַז אַסטראָנאָמישע געשעענישע
פון פּעריאָדיש איבערגעצויגט און דער אַניווערס-
אָל און אַיפלייגונג פון אַסטראָנאָמישע צאָל-דעל-
טען; אַז די ערד רוהט אין רוים אַ דאָנק דעם גליי-
כצייטיג פון אינערליכע אימפּולסען (ווי בודיאָנס
אינעל); אַז אַנווערע אַלע פלאַנעטען זענען אַמאָל
געווען פליסיק, אָבער זענען אויסגעשטריקענט גע-
וואָרען דורך דער זון; אַז לעבען האָט זיך געקיימט
געשאַפּען אין ים, אָבער איז אַרויפגעשטריבען גע-
וואָרען אויף יבשה דורכ'ן זינקען פונם וועלטער;
אַז פון די דאָזיגע פּרעגחיות האָבען א טייל ענט-
וויקלט די פּרעגחיות צו אַסעמען לופט, און זענען
אויף אַזא אופן געוואָרען די אַרעלטערע פּונם
אַנציען שטעטערדיגען יבשה-לעבען; אַז דער מענטש

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

דאס איז א גיכער און אויפערפלענעלעכער פון
הכל פון דער געשיכטע פון גרינישער וויסנשאפט
פאר אריסטאטל. איהרע ווידערע פונקטען קאנען לייער
פערגעבען ווערן פון מיר נעמען אין פערטאסט
בעאכטענדישער אויסריכטונג און וועלכע די דאך
וועג פאנערען איז אויסגעקומען צו אריסטאטל.
דער שטילשטאנד פון גרינישער אינדוסטריע אונד
טען קאמפארט פון וויסנשאפטדיג האט פערהאלטען
די פולשטענדיגע ענטוויקלונג פון די דאזיגע פארשט
פולע אנהויבען; און די שנעלע קאמפליצירונג
פון פאליטישען לעבען אין אטען האט אפגעווענדט
די סאסיסטען, סאקראטעס און פלאטאן פון מיר
וויסער און ביאלאגישע פארשונג און זיי געמאכט
אויף די וועגען פון עמישער און פאליטישער טע-
אריע. טאזא אייבער פון די פיל פערדינסטען פון
אריסטאטל דאס וואס ער איז געווען גענוג בייט
און בראו ארומגענומען פון קאמפנירען די דאך
וועג צוויי ריכטונגען פון גרינישע דענקען, די
פיליזאפיע און די מאטאלישע; דאס וואס איינעדיג
ווייטער פון זיין לעדער, האט ער ווידער אנגע-
כאפט דעם פארמס פון וויסנשאפטליכער ענטוויק-
לונג. און האט פארגאטענעט וויער אריינס מיט
מעהר ענטשלאסענע אפיסיהלריכטיקייט און מעהר
פערשידענארטיגער בעאכטונג און האט צו -
וועגענעבארמסט די אלע אנגענומעלע רעוולוטאציען
אין א גלענצענדער סיסטעם פון ארגאניזאציע
סענענאסט.

פון וואנען שטאמט דער נאמען „עברית“?

אנאליגע ציוויליזאציע אין ווער לאנד און נאך
מעהר האבען זיי שוין אנגעהויבן דעמאלסט נאך
וויקלען אנאליגע ציוויליזאציע גייסטיגע קולטור.

אבער דער סאמע ציוויליזאציע און שטאל
צער נאמען איז „יד“, וואס אלס „יהדות“, אין
דער צייט פון צווייטן בית-המקדש, זענען יודען גע-
ווען, פאליטיש, קליין און שוואך, אבער גייסטיג ווע-
נען זיי געווען דעמאלסט גרויס און געשטיגן, מ'האט
פאר זיי אין יענע צייטן אפער נישט פיל מורא
געהאט, אבער געלערנט האט מען זיך פון זיי.
די שטארקסטע און מעכטיגסטע זענען פון זיי, פון
ווער גייסטיגער קולטור, פון ווער רעליגיע בע-
מקיים ווערען די נביאות פון דעם נביא: „אין יד-
נע טעג וועלען צעהן מענטשן פון אלעליי שפאר-
כען פון די פעלקער אנגעזען די פאלע פון א יודען
און זאגען: מיר ווילען געהן מיט אייך, וואס מיר
האבען געהערט, אז גאט איז מיין איד,“ עס הייסט:
„נאך ביי אייך ווערען איז דא א העכערע, גייסטיגע
רעליגיע“ (זכריה ח, 23).

יא, עס איז א גרויסער שטאלץ ווי אז רופען
„יד“, עס איז אבער א פיל קלענערער שטאלץ צו
רופען זיך „אויסלאזען“, אבער גאר נישט טוען
אין עס זיך צו רופען „יהדות“, אזוי אבער זי יד-
דען שטודירען נישט קיין ווייטע געשיכטע, וואס
זיי פונקט פערקעהרט. זיי רופען זיך בעסער „אידן“
עלאסט „אידן“, אידן, „יד“, אדער זיי רופען זיך גאר
„יהדות“.

אויפ'ן מענש- ליכעז גוה

געזאפט דורכ'ן אלע שליימהויטען אפילו דאך דער
הויט.
ניקאטין איז אמאל געווען א זעהר פאפולער
הייל-מיטל. דעם זאך פון די פייקעס האט יאמער
פונקט צו היינטגעצייטן, אבער דאס האט אפט
ארויסגעווען דעם טויט, ספעציעל ביי קינדער,
אזוי, אז מען האט ניקאטין אלס הייל-מיטל גאנץ
אפגעשטאפט.

בערופע באנדיטען בעניסען ציגארעטען, מיט
וועלכע זיי טראקטירען זייערע אפפער, מיט 23
טראפען ניקאטין. נאכ'ן אויסריכערען פון אזא
ציגארעט ווערט דער קרבן פולשטאמעלט און די
באנדיטען קענען אויסאבען זייערע אפערציעס.
ווייטג איז ד יאר, צו דער רויך, וואס ענט-
שטעט ביים רויכערן איז שטארק, ניקאטין איז
אנאליגע ציוויליזאציע, וועלכער ווערט דורך פער-
פערניכטעט, וואס ווערט אלעס אפגעשטאפט
אויפ'ן ארט, וואס דאס פיינער גלייבט, אבער דער
רויך ווערט דורכגעצויגען דורכ'ן ציגאר, און רייסט
מיט זיך מיט דעם רייכעם ניקאטין, וועלכער ווערט
דורך דער הויכער טעמפעראטור לייכט אפגעשניידט
פונעם טאבאק, דער רויך ווערט פון די לונגען אויס-
איינגעזאפט אין בלוט, און מיט שווייכע ווערט עס
ארגאניזירט און מאכט ציין, איינס טאבאק
געפינט זיך אויך ציגארעטען און דערוועלטער גיט
טיגער שטאף, וואס איז פארהאנען אין קוהילען
טשאר אדער אין ברענגען, דער צווייטער ווערט
קוהילען-קאסיד, וואס שטייגערט די שטארקע וויר-
קונג פון ניקאטין.

אין פאלטימאד האט מען אויך דער יא-
ווערטיטעט פון י. האפניס געמאכט עקספערימענטען
מיט סטודענטען פון דער אוניווערסיטעט, וועלכע
האבען בולט מעווינען, אז א פאר ציגארעטען פער-
שטעלערען די טעטיגקייט פונעם הארץ און הויבען דעם
בלוט דרוק אויף 20-30 פונעם נארמאלען פונקט
דאס רייכערע ענדערט די גאנצע טעטיגקייט פונעם
מאגן און געדרייט-קאנאל אנהייבענדיג פונעם מויל.
שוין דא מאכט עס קראנקהאפט פערזענדלעכע
אויף דער ציגאר, וואס, שטופט אפ דאס געמאכט
געפיל, און די ווייטערע פאלגן דערפון זענען, אז
דער מאגן ווערט וועניגער אנגעשטארעט צום
סעצירירען, צום אויסשיידען דעם זאפט און
דאס עסען ווערט דאדורך וועניגער אויסגעזאפט
און שלעכטער פערדייעט. די אפערציעס-
הארגאנען ווערען ביי שטענדיגע רויכערס ווער
שטארק אטאקירט אמוניטיגסטען איז דער חרובן
איינס גערופען-סיסטעם, סיי דער מוח, סיי די גער-
ווען לייזען דערווערט און דער גאנצער דעקאנאט-
פראצעס ווערט געענדערט.

פארשונגען פון פראפ. גיי אין אמעריקא אר-
בערן פערלויף פון פרעזיעווע דעליקאטע אריינזען
האבען געווינען, אז נאך א פאר ציגארעטען איז די
געוויינליכע פון מאכען דער דעליקאטע געבייטען
א סך א קלענערע, אין די געשיקליכקייט אנערגיע
ווי ביי נישט רויכערע אדער ווי פאר דעם רויכערען.
בקצור: דאס רויכערען איז אין א סך הוי-
זיכטען ווער-שטארק, הויפטזעכליך אין האלד, הארץ
און לונגען-קראנקע, אויך מענטשן וואס האבען די
סיפיליס קראנקהייט, מווען זיין פארזיכטיג וויל ביי
זיי איז דער ארגאניזם עמפונדיקער און קען למשל
ביי סיפיליס קראנקע, וואס רויכערען א סך קומען צו
א ציגארעטען, ביי א נישט קראנקען מענטש וואלט
עס ביי די וועלכע בעדיינגטען דערצו נישט גע-
קומען. פאפולער איז אויך דער קרייז אויף די
ליפטן פון מענטשן, וואס האלטען לאנג די פייקעס
אין מויל.

פון דר. ז. הארדש

אפסטאמאג פון די עברים און וועגען דער בעדיינגט
פון דעם נאמען „עברי“, איז דערפער איינע, אין
יאהר 1931, א סך שווערע, א סך מעהר פערלאנג-
טערט איידער דאס איז געווען אין יאהר 1921.
מ'ווייסט נישט אויף זיכער, וואס דער נאמען
עברים האט למחילה בעדייט. אבער איין זאך איז
זיכער: אז דאס איז נישט געווען קיין שטאל-
צער, ערענהאפטער נאמען ביי די אמאליגע יודען,
אין די מעהרסטע פאלען ווערען זיי אנגערופען אין
„תנ"ך עברים, ווען צונדערע פעלקער, די מצרים, אדער
די פלישתים, רעדען פון זיי. יודען אליין האבען זיך
בעדייטען „בני-ישראל“, דאס איז געווען זייער שטאל-
צער, נאציאנאלער נאמען, ווען זיי זענען געווען א
פאלק מיט אנאליגע ציוויליזאציע, וועלכע שטענדיגער
אין ארץ-ישראל.

„עברי“ אדער „היברו“ איז דערפאר היינט
קיין שום בבבול'גער נאמען נישט. וואס אלס עבר-
רים זענען יודען געווען בעדאניגער שטייט, מ'האט
אפער דעמאלסט מורא געהאט פאר זיי. אבער גע-
לערנט פון זיי האט מען זיך קיין זאך נישט א-
סך א בבבול'דיגער נאמען איז איראקעלישע:
וואס אלס בני-ישראל זענען יודען שוין געווען
א מלוכה-פאלק, און האבען שוין געהאט עטליכע

פון דר. ז. הארדש

צו די דאזיגע האבירי וועגען עס די שפעטער-
דיגע בני-ישראל און צי דעמאלט האט עס יאזשע
פערנומען דאס באגלייט פון אפרים, איז א שטרייט
ביי די געלעהרעטע, אבער, אז האבירי און עברים
זענען וועלכע זאך, האלטען די מעהרסטע פאר-
שער פון אלטער געשיכטע.
אבער מ'זומן מ'האט געהאט דעם נאמען הא-
בירי נאך אין די טאוולען פון על-אמארנא, וועל-
כע שטאמען פון 14-טען יאהר-הונדערט (פאר דער
קריסטליכער צייט-רעכנונג) איז עס נאך רעכט גע-
ווארען, מ'האט געמעהט אנגעהערען, אז האבירי איז
דיוועלביגע זאך ווי עברים און אז עברים דאס געהאט
דיוועלביגע בעדייטונג ווי „עוברים“, וואס דער-
האט מען אבער אין די לעצטע צעהן יאהר ענטדעקט
נייע אויסשריפטען, פון וועלכע מיר ווייסען, אז שוין
אנ'ערך אכט הונדערט יאהר איידער די טאוולען פון
על-אמארנא זענען געשריבען געווארען זענען גע-
ווארען האבירי אין דרום-באבילאניען, אין דער שטאט
לאראס, און שפעטער וועגען די דאזיגע האבירי גע-
ווען אויף אין דער מלוכה פון די חתים — (קליינאר-
יין, די היינטיגע טערקיי).

הפיל, מען האט היינט א סך מעהר מאטעריאל,
א סך מעהר ידעות וועגען די האבירי-עברים ווי
מיט צעהן יאהר צוריק, און די פראגע וועגען דער

וויינקונג פון טאבאק

די ניקאטין פערזינלעכע איז א סך שטארקער
ווי מיר שטעלען עס זיך פאר.
דער טאבאק האט פערשידענע בעשטאנד-
לען, שטעלען און פאלענגלעכע, דער שטעלע-
טער פון זיי איז א סך, וועלכען עס האט אין
יאהר 1809 ענטדעקט וואקעלען, און עס אנגער-
פון ניקאטין. מאכעט סארטען פון טאבאק האבען
ביי 7 גראם ניקאטין אויף 1000 גראם טאבאק.
עס הענגט נאכדרייך אפ פון דער סארט און פון
דעם אלטער פונעם טאבאק.

די גיפטיגקייט פון ניקאטין איז ווער רויס-
א רעפערעל מיט רייכעם ניקאטין, געלעגט אויף
דער ציגאר פון א קאץ, פאראוואקט איהר טויט
אין א פאר מינוט, א טויט, מיט א טראפען ביר-
קאטין איינגעשפריצט אין אויג, און נאכגעלאזט,
היינט זיך אין די לופטען, און פאלט דערנאך
פאלאנגע אראפ אויף דער ערד, ווי געטראפען
מיט א פיל.

אין די אונטערזוכונגען איבער ניקאטין האט
מען רעפארמירט די נאציאנאלע בעדיינגונגען, וועל-
כע קומען פאר ביים מענטש, מען האט זיך איבער-
צייגט, אז אלס שטערק קרבן פאלט דאס הארץ
אין די אדערען, אין די אדערען פליסט דאס בלוט
אונטער א געוויסען, מעהר אדער וועניגער שטא-
בילען, דרוק, דורכגעשטופט דורכ'ן הארץ, ווען
ניקאטין קומט איינס ריידלויף צוריק, ווערט דער
דרוק גרעסער, דער שלאג פונעם בלוט איז א גע-
וואלדיגערער, הויפטזעכליך איינס בליגען פון דער
הויכער אדער, וועלכע מען רופט אראפ, דא-
דורך ווערט דאס ארגאניזם-אפגענומען, און
דאס הארץ, אלס דער צענטראלער פלוצע, האט
דאדורך א גרעסערע ארבייט, עס ווערט דיקער,
היפערטראפיש, ווי מיר זאגען, און צוויי לאנגע עס
פערשיגט נאך איהר די רעזערווע סטעטען, וועל-

פון דר. יעקב האנדלער

כע עס פערמאגט, קען עס די פערזענלעכע אר-
בייט לייסטען, נאכ'ן אויסשעפען אבער פון אט
די כוחות פערשלאפט עס. קומט צו א רעגל-
רעכטען הארץ-פעלער.

ניקאטין אטאקירט דאס צווייטע וויכטיגע סיס-
טעם: די נערווען. אין דעם מוח צווישען די גער-
ווען זענען, למשל, אין בוך, פארהאנען אעלעכע,
וואס פערזאנלעך דארט אלע לעבענס-וויכטיגע חב-
רים און ארבייטען אויסמאכט: דאס אויטא-
נאמע געווען-סיסטעם, אס דאס סיסטעם ווערט
שטארק געשטויבט, און דאדורך אויך ארגאנען,
וואס האבען א וויכטיגע פונקציע און מווען נאכ-
אמאל ארבייטען פארצווייגט און גענוי.

אויך אין דער שליימהויט פונעם מויל, האלט
אן לונגען מאכט ניקאטין אן שווערע, וועלכע קע-
נען נישט מעהר גוט געמאכט ווערען, זיי זענען
מיטשטעס ווער מראשט און פאלעסטיגען דעם קראפ-
קען זיין לעבען לאנג.
ניקאטין איז א גיפט, וואס ווירקט שטארק און
פאלאנגע. נאך דער גיפטיגקייט נאך געהערט עס
צו דער ריז פון סריינין, ציגארעטען און מאר-
פיוס. אפילו דאס שמעקען און איינציגלען דעם רויך
פון ניקאטין קען פאראוואקען דעם טויט. ניקא-
טין צולאזט זיך אין וואסער און ווערט שטעל איינס

פון יידישען הומאר-אוצר

— פארנאם געפינט זיך עפעס אין משוגע-
היז? —

— איבער א חלוקי דעות — האט דער משוגע-
בער געענטפערט — איך האב געזאגט צו מיינע
שטאל-לייט אז זיי זענען משוגע און איך בין
קלאר און זיי האבען געזאגט אז איך בין משוגע
און זיי זענען קלאר, און וויל זיי זענען א רביס
און איך בין א יחיד איז געבליבען ווי — זיי זאגען...
די ריכטיגע ראיה...

א בחור א משכיל האט געלייגט א לעה-בוך
פון פייקע:
וואימקייט מאכט מיינער דעם קערפער,
קעלט מאכט פערלער דעם קערפער.
האט דער בחור דער משכיל אנגעמערקט אויפן
בוך אן א ווייט:
וואס ראיה, ווער זענען טאקע די טעג לאנגע
און ווייטער... קליינע...

— ווייטער — ווער זענען דעם צווייטען:
— דא קאסט עפעס שפילען אויף א פארטע
פלאץ?
— איך האב קיין מאל נישט פארבירט שפילען
עס קען זיין אז איך קען...
געקליבען פון שר של אש.

אניארימאן א בעל-צדקה...

א מלמד האט אמאל געזאגט:
ווען גאט וואלט מיר געקענט צעהן טויזענד
דאלער, וואלט איך טויזענד פאלד אפגעגעבען פאר
אריינלייט אין פערשיי אבער פארנאם ער גיט
מיר נישט, וויל ער האט מורא טאמער וועל און
דערנאך די טויזענד דאלער פאר די אריינלייט
נישט געבען, בעשטיי איך אז ער זאל באלד א-
ראפגעהען טויזענד און אומלייטען פאר אריינלייט
און מיר זאל ער געבען נאך ביין טויזענד...

די רייכטע מעכניק...
אין דער צייט פון מלחמה איז געקומען אין א
קליין שטעטל א יוד צום רב און האט איהם
פערציילט אז איינס טאג וואס די דייטשען זענען א-
ריין צו זיי און שטעטל האט געטראפען אניארימא-
גליק מיט זיין טאכטער-
האט דער רב ביי זיך פערשייבען אז די טאכ-
טער פון דעם און דעם איז געפער א נוסח.
אין א צוויי-דילא חרשים האט זיך דא-
זיגע אנוס געפונען א יונגעל, האט דער רב גע-
שיקט רופען דעם פאטער.

— וואס איז דאס? די האסט מיר דאן מיט צוויי
חרשים צוריק דערציילט די מעשה און אס האט
שוין דיין טאכטער געבוירען א יונגעל?
רב — האט זיך דער פאטער אנגעווען — און
דא פערעכט קשוות אויף די דייטשע טעכניק...
א חלוקי דעות...
מ'האט געפרעגט א משוגענע:

פון דר. ז. הארדש

אין פלוג דאכט זיך, אז דאס איז גאר קיין
פראגע נישט. וואס ווערט דער חדר יונגעל ווייט,
אז יודען האבען געהייסען „עברים“, וויל ווערע
„אבות“ זענען געקומען, מעהר נאכער, פון יענער
צייט פון דעם טיף מרת.
טענה'ט מען אבער, אז די דאזיגע סקארבאזע
ערקלערונג איז נישט קיין ריכטיגע, וואס אויב
אזוי, היינט פארנאם וואס יוסף אין די מעשיחות
פון חומש, אז ער איז גע'גאנצט'ע געווארען פון
דעם לאנד פון זיי עברים (מארין העברים)? אויב
די פנענים האבען געווען אברהם'ס „עברים“,
ווייל ער איז געקומען פון יענער צייט פון דעם
מרת, האט דאך ארץ-ישראל אין יוסף'ס צייט נישט
געקענט ווייסען, דאס לאנד פון די עברים.
מען ארגומענטירט אויך, אז אז דאס ווארט
עברים האט פונקט, ווי דאס ווארט „עברים“, לב-
תחילה בעדייט דארכגעפער, וואס דערנאך געט, שטייט,
נאכאדער.

די דאזיגע טעאריע איז שוין עטליכע צעהנליג
יאהר אלט. בעדייטענדיגע געווארען איז זי, דאכט מיר
דורך דעם בעדייטענדיגע דייטשען אריינשטעלען פרא-
פונקט הונג וועלכער, און ביי מיט עטליכע יאהר
צוריק האבען די מעהרסטע געלעהרעט זיך ביי
איהר געהאלטען.

געווען פערשידענע ציוויליזאציעס פארשונגען און טע-
אריינס וועגען דעם נאמען „עברים“, אין ערלע-
רונג איז דא אין חומש גופא, זי בעשטעהט אין
דעם, אז פונקט ווי עס איז אמאל געווען א מעש
מיט'ן נאמען „קין“, וואס פון איהם האט געשטאמט
דער שבת פון די „קנייט“, און א מעש מיט'ן נא-
מען „שבת", וואס פון איהם האבען געשטאמט
די „שבתאים“, אס אזוי איז אויך געווען א מעש
מיט'ן נאמען „עבר“, אנהייבנדיק פון „שם“, און
פון דעם דאזיגען „עבר“ שטאמען עס די „בני
עבר“, די עברים (בראשית קאפ י).

עס איז איבעריג גאר צו זאגען, אז מ'האלט
פון דער דאזיגער ערקלערונג נאך פיל וועניגער
ווי פון דער ערקלערונג, אז דאס ווארט „עברים“
שטאמט פון „עבר הנה“, און, אז דאס ענטהאלט
אין זיך אנהייבנדיגע אן דעם, אז די פאטערס
פון דעם יודישען פאלק זענען געקומען אין ארץ-
ישראל פון מעסאפאטאמיע, פון יענער צייט מרת.
מיט אנדער'ן פליכטיג יאהר צוריק איז אויב-
געקומען א טעאריע, אז מ'האט געווען די יודען
עברים, וויל זיי זענען געקומען פון „עבר הירדן“.
די דאזיגע טעאריע האט גענומען מאכען אנהע-
בער. אבער נאך מעהר אנהענגער האט בעקומען
צווישען די געלעהרעטע אי אויפן דעמאנסטע טע-
אריינס פון הונג וועלכער, אז „עברים“ איז די
אייגענע זאך ווי „עוברים“, און, אז דאס איז א
נאמען, מיט וועלכען זיי בעזעצטען, ציוויליזאציע-
פעלקער האבען געהערט די נאמאנדיג פון מדבר,
די וואס געפערט שטייט.

אבער אויך די דאזיגע טעאריע איז אין די
לעצטע פאר יאהר שטארק צווייטעלט געווארען,
און זי שטעהט איינס אויף משקולות, און צווייטעלט
געווארען איז זי דורך ביינע, ארכעאלאגישע ענט-
דעקונגען, דורך נייע פאקטען, וואס מ'איז דערגאנגען
פון די טאוולען מיט פאלענדיג-שטייט, וואס מ'האט
אויסגעראבען אין די מוזעלענדער.

מ'האט, הייסט עס, געמיינט מיט עטליכע צעהן-
דליג יאהר צוריק, אז מ'האט שוין אנגעהויבן
פארנאם יודען געווען זיך געווען ערקלערונגען
אבער געקומען די געלעהרעטע מיט נייע וויסענשאפט
לייכע פארשונגען, און דער רעזולטאט איז, מען
ווייסט עס שוין ווער נישט.

אס אזוי געהט עס אין אלע צווייגן פון דער
וויסענשאפט, מ'האט א היפאטעזע, א וויסענשאפט
לייכע הערען, און מ'היינט, אז ס'איז שוין קלאר,
אז מ'ווייסט שוין אלעדיגע, קומען אבער נייע גע-
לעהרעטע מיט נייע וויסענשאפטליכע פארשונגען,
און אלע אלע טעאריעס צופאלען ווי א קארטען-
שטיבעל.

חזקת דאס געפאלט נישט, האט בלויז אין
בדיה: צו זיין פרום, צו זיין א מאמין, וועט ער
דאן האבען אייביגע און אומפערנענדיכע אמת.
ער וועט פאר אלעדיגע האבען פערשיינע ערקלע-
רונגען, וועלכע זענען שוין טויזענטער יאהר אלט,
און זיין געדאנק וועט נישט דארטען ארבייטען,
וואס נישט דארטען ווערען און פארשען.

אס דאס טאקע איז דער חילוק צווישען אמת
און וויסענשאפט. די וויסענשאפט וועט דעם אמת.
די רעליגיעזע אמת אמת וואס, אז זי האט שוין
געפונען דעם לעצטען אמת, און מ'טאר איהם דער-
ריבער מעהר נישט ווערען.

ווען מען וואלט בעדאנעט ערקלערען דעם
נאמען „עברים“, זיך שטיצענדיג נאך אויף די שטע-
לען אין תנ"ך, וואו דאס דאזיגע ווארט ווערט דער-
מאנט, וואלט דאס נישט שווער געווען, מ'וואלט זי
עס איז געקאנט קומען צו א טאל, איז אבער די
נאמען דאך ווער פערשלאנגען, וויל מ'האט גע-
טונען דעם נאמען „עברים“ אויך די אויסגער-
דאבענע אויסשריפטען.

שוין ארום פונקט יאהר צוריק האט מען אין
דעם דאך על-אמארנא אין עגיפטען אויסגעראד-
בען דעם ארכיוו פון דעם קעניג איכנאטאן, דעם
בערימטען פרעה, וועלכער האט רעגירט ארום
4-3 הונדערט יאהר פאר דור המלכות צייט, ווען
ארץ-ישראל איז נאך געווען א לאנד פון די פנענים
און איז נאך געשטאנען אונטער דער אויבער-הער-
שאפט פון מצרים. אין דעם דאזיגען ארכיוו האט
מען געפונען טאוולען בעשריבען מיט דער באבילא-
נישער פאלענדיג-שטייט, וועלכע זענען געווען פון
בעשריבען פארשען און ארץ-ישראל צו ווערען אוי-
בערהאלט. פרעה פון מצרים, אין אס די מריה
ווערט גערעדט וועגען די האבירי, וועלכע דורנאך
פארין אין דעם לאנד.

ר' יחזקאלע קאלטשינער

(פאלקס-מאטיוו)

פון בן-ציון פיינא

מיטן גאנצן געלט האט ער אים געווארען. ווען דער יוד האט זיך אויסגעקאפט און געזעהן וויין אומגליק, אז מ'האט ביי איהם צוגעגאבן עס די בריק מיטן געלט, האט ער געמאכט — מי געווענליך — א „וועקען“, האט מען זיך צוגעקאפט איבער דער שטאט און איבער די וועגען צו אים שטאט, צו זוכען דעם גבא, אבער ס'איז געווען אומ-זיסט. יענער איז פערשטאנען געווארען און מ'האט איהם נישט געפונען.

האט ער זיך בערעכענט, אז צו קומען אהיים קען ער נישט, ער פערמאגט נישט אפילו קיין פרוטה. קיין בריק פון ר' יחזקאלען האט ער שוין אויך נישט, האט ער געפערן מיט גרויס צער צו ריקגעלאזט זיך איבער שטעט און דערפער, שוין שטאט, ווי אלע ארימעלייט, איז געווען המחזיר על הפתחים און געבעטען נדבות, גראשענס און האלפט גראשענס, ווי דער מנהג פון ארימעלייט.

ער האט זיך פאלד צוגעוואוינט צו זיין סוף-עריגען מצב: הרגל נעשט טבע, ביי ער איז געווען רען אריינפאלן מיט ארימעלייט גלייך.

יענער אריינפאלן וואס האט אים אויסגעגעבן ביי יוד די בריק מיטן געלט, איז א גאנצע באסט געלאפען און כאור, איז ער אָנגעקומען אין א צוויי-טען שטעטעל, האט ער דארטען געדונגען אַיגענעלע און איז אָנגעפאָרען אין באָך א ווייטער שטאט. ער האט זיך געלאזט און דער ריכטונג צו זיך אין שטעטעל. אָנקומענדיג אין יענער שטאט, איז ער ס'וין נישט געקענט נעכטענען אין שוהל אַריין, צווישען אלע אַרימעלייט. באָך ער איז שוין פערפאָרען און אַיגענעלע, ער האט זיך אַיגענעלייט פארשטעלט ביי אים און געגרייט זיך קומען צו זיך אַהיים בדרך הנגידים. אַ קליינגיקייט! טויערונג רובל!

פלוצט האט ער דערפיהלט אַ קאפ-וועהאנג, ער האט זיך געמוזט אַיינגעבען אין בעט, און... בינאכט איז ער געשטאַרבען, נישט האָבענדיג קיין צייט אפילו מיט עמיצען צו רעדען עטליכע ווערטער. געשטאַרבען אַ פרעמדער יוד און מען ווייסט נישט ווער און פון וואָס ער איז? האט מען געזעהן ביי איהם אין די קעשענעס און מ'האט גע-פונען די בריק פון ר' יחזקאלע קאלטשינער, האט מען געמוזט דאָס גאנצע געלט מיט אלע חפצים ווייב און מ'האט זיך אָפגעשיקט קיין קאלטשינע צו יענעם יוד'ס ווייב און מ'האט איהר בייגעלעגט אַ בריק געזאמלטע פונד'ס דאָרטען, רב, מיט צוויי עדות, אז איהר מאן פלוגי בן פלוגי, איז דעם און דעם טאָג געשטאַרבען אין יענער שטאט און אַי-יענעם טאָג האט מען געטון „לכבוד“ און אַי-ענהליכען בריק האט מען אַיינגעשיקט צו ר' יוד קאלטשינער האט מען געוויינט דעם טויטען חסל, אזוי ווי זי, דעם יוד'ס ווייב, איז באָך געווען אַ יונגע פרוי, און זי האט פערמאגט טויערונג רובלעל, האָבען שרייבן איהר אָנגעוויפן צו טר-כניע שרייבן און ווען ס'איז איבערגעגאנגען דריי חדשים פון איהר טויט, האט זי באָך אַמאל חתונה געהאַט. האט איהר מאן פערמאגט אַ גרויסער און האט מצליח געווען און איז געוואָרען אַ גרויסער ערש, פונקט צום יאָר האט זי געוואָרען אַ בן זר, איז געווען ביי זי אַ גרויסע שמחה און אזוי ווי זי זענען געווען דעמאלט שוין זעהר רייך האָבען זי זיך געגרייט צו פראַווען אַ בריית מילה, און זי האָבען מידע געווען אין שטעטעל און אַהיים דער באַנער סביבה, אז זי גרייטען אַ סעודה פאר אַי-מעלייט און טיילען נדבות יעדען איינעם.

יענער יוד אָפּוואַלדערנדיג זיך אַ משך פון אַ יאָר צייט, האט זיך געפיהלט זעהר שוואַך און פול מיט בענקעניש, האט ער זיך בערעכענט אומ-צוקענענען זיך צווישן אַהיים און געזעהן באָך אַמאל אַ בריק ביי ר' יחזקאלע, וועט ער אין אַהויבער צייט אָנזאמלען מעהר אידער ער זאל יעצט נע ונד זיין יאָהרען.

אָנקומענדיג קיין קאלטשינע, האט ער זיך בערעכענט, אז קיין גאָר אָנגעלעגטער גאסט יעט ער נישט ווין, געלט ברענגט ער נישט קיין סך, און אים שטוב איז מסתמא קיין נישטעל פרוי'ס נישט, און גיט קאלט (ס'איז געווען ווייטער). און ער דאָרף ערשט דערפערנען זיך, וואו זי וואוינט יעצט אין שכנות, איז ער דערווייל געגאנגען אין בית-המדרש זיך אָנצוואַרעמען און דאָרטען געוואָר-ווערען פרי-הער וואו זיין פאמיליע וואוינט און וואס ס'קומט פאר ביי זי.

אָיינקומענדיג אין שוהל, האט ער געזעהן, אז קיינער האט איהם נישט דערקאנט.

ער איז פאר דער צייט אזוי פערענדערט גע-וואָרען, אז ס'איז נישט מעגליך געווען איהם צו דער-קענען. האט ער זיך בערעכענט, אז אזוי ווי מ'האט איהם קיינער נישט דערקאנט, און ער האט געהערט ווי אלע אַרימעלייט גרייטען זיך צו אַ סעודה מצוה ביי אַ בריית מילה, וועט ער דערווייל אויך געהן אויף דער סעודה, אָפּטען אַיגענעלייט, וועלכען ער וועט אַינדערהיים אוראי נישט טרעפן.

קומענדיג אויפ'ן בריית, ביים טיש, דערקאנט ער זיין מעפעל, ווייב טיש מליס וואס איז איהם באָך געהאט פערבליבען פון זיין „מי עשירית“. גיט ער אַ פרעג איינעם, וואס ער איז געוועזען געבען איהם מן הצד:

— דאָס מעפעל און די פליס האב איך אַמאל געזעהן ביי יענעם — אָנרופענדיג זיין אייגענעם נאמען — ווען ער איז געווען אַינער.

ענטפערט איהם יענער מן הצד: ס'איז גע-בליבען ביי איהר, האט זי עס נישט.

— וואס הייסט ביי איהר? — וואונדערט ער זיך, און וואו איז ער?

— וואס פראגט איהר אזוי תמוזעוואטע? — ענטפערט איהם יענער, איהר ווייסט באָך נישט, מיטער זעה 12. דייט.

געווען עטליכע רובל. אזוי איז געווען פונקט אין יעדען אָרט וואוהין ער איז געקומען מיט ר' יחזקאלעס בריק.

אין אַ זעהר קליינער צייט האט ער אָנגעזאמלט אַ סך געלט אזוי פיל, אז ער איז געווען משה, צו מיט אַזא סכום קאָנער שוין אָנהויבען צו „סחר“ און זיך אפער צוריק אַרױספאָרבייטען. ער האט גוט געדענקט די הייליגע ווערטער פון ר' יחזקאלע: אז די וועלט איז אַ גלגל החזור.

האט ער זיך צוריקגעקערט אַהיים.

קומענדיג שוין אַ פאָר מיל, באַהענט פון דער היים, האט ער זיך בערעכענט מיט באָך אַי-איימאן. צוועדען זי זיך, און פֿרעגן זיך פאנאדער איינער דעם צווייטען: פון וואָסען מ'קומט? וויסלי צייט מען וואונדערט שוין? און וויפיל מ'האט פאר דער צייט אָנגעזאמלט?

ווען יענער אַריינפאלן האט דערהערט פון דעם יוד, אז ער איז ערשט בסיחדיי חדשים נע ונד און פיהרט אַהיים אַ סכום פון טויערונג רובל, איז קלאַנט פאר איהם, אז ער איז שוין העכער אַ יאָר פון דער היים און קען באָך נישט קומען אַהיים, ווייל ער פערמאגט קוים צוואנציג רובל. דערפעהלט איהם דער יוד, אז דאָס געלט מאכען האט איהם געהאלפן די בריק פון ר' יחזקאלע קאלטשינער. האט יענער זיך גוט אַיינגענומען אין דער מחשבה דעם טויערענען שטאנד וויינעם און דעם גוטען מצב פון יענעם און ער האט ביי זיך געשלאסען צו בענענען אַ גבבה, און בינאכט ווען דער יוד'רזי געשטאק געשלאסען האט יענער אַיגענעלייט ביי איהם די בריק פון ר' יחזקאלע קאלטשינער.

אזוי איז עס ביי אונז אין דארף

נען אָנצוגעבאנגען צו דער כלה פאלטערן. מאַטשעק איז שוין איינמאל אַ מוזק פון אַ יונג, אז מאַטשעק נעמט זיך עפעס אין קאפ אַריין וועט ער שוין דאָס ווייניגע אויספיהרען.

עס האט זיך צו איהם אין נאָו אַיינגערייטען דער ריח פון פרישען פוטערקוכען און עס האט זיך איהם געוואלט פון איהם טופעס ווין פרישערהייט, האט ער אזוי לאנג אָנגעפיהרט מיט דער ווייטער חברה, זי האָבען אזוי לאנג געפאלטערט מיט די שאַרבענס און שטיינער אָן דער כאַלופע, אזוי לאנג געשטיינען און געזינגען, ביי די כלה האט נישט געשטיינען קיין קיכען און צוטיילט דער ווייטער חברה און דער גרעסטער חלק איז טאקע צוגעפאלען דעם מוזהר מאַטשעק, און אז ער האט זיך נישט דער-מאלט קראנק געגעסען, איז עס טאקע באָך געווען אַ גס פון זיין ליבען נאמען.

אָבער מיט דעם פאלטערן בלויז האט זיך דער אָווענט ביי דער כלה יאָנגע נישט געענדיגט. רבונ'ס של עולם, וואס דאָ איז באָך אלץ געווען צו טון! מ'האט באָך דער מחתן בלאַזשע מאַנדראַוסקי נישט געהאט קיין אויסגעמאָנעלטע עצה, די סאָנערפאלע מחתונטע, האט אין דעם גאנצען ווהא פון יוד'שען, שיערען, לימען און אָנגערייטען גאָר געהאט געזעסען דעם טשעפּעק אָנצוקראַמאלען און אויס צופערשען! און די כלה אַליין, איז דען שוין געווען פערטיג! אַט האט זי זיך אַרומגעדרייט מיט אַ קאפ באַרישע, אויסגעוואָנען האָר, גלייכע און לאַנגע, ווי די שטרייפן, ס'איז דאָן אַ ורפה פאָרן גלח און שטנד פאר מענשען אויף אַזעלכענע האָר אַ וועלן אָנצוטון!

האט זי טאקע גענומען אַ שפּעל וואָסער, אַריינ געטון גרינע וויין, אַיפּטעל באַפט און אַריינגעקאָסט אַ פאָר אייער, די מחתונטע האט איהר גרייבליך אויסגעוואָשען די האָר און דערמחנתן בלאַזשע קערקעס, אַרום וועלכע די כלה האט באַסערעייט אַרומגעווי-קעלט פריץ האָר, כדי אויף צו מאַרגענס ביים אנטון דעם וועלן, איז זי וועט אַריינשטען די פאַפּירענע קאָרקעס זאָלען די האָר פלייבען געקרייזעלט און דאָ-לען נישט אויסוועהן אזוי אויסגעוואָנען באַריש, זי די לאַקשען...

יאה! ביי אונז אויפ'ן דאָרף, אז עס ווערט עפעס געטון, ווערט עס נישט געטון גלאַט אזוי פון יונג-ווענער, און דער האַנד אוועק, עס ווערט אלעס גרונטליך און דורכאויס געטון.

אַט למשל, האט זי כלה גאָר שפּעט שוין אין דער נאכט זיך דערמאָנט, אז אין די ווייטע חתונה שטרייפן, וועלכע זי האט אָנגעטון אַ וונטאָג צופרייה ער צום אויפדרייען אין קאָשטשעל, און וועלכע די מוטרף האט איהר געהאט מיטגעפראכט פון יאָהר-מאָרק און האט בעזאָהלט פאָר זי דעם גלייכען ווערט פון אַ האַלבען שאַק אייער — דריי גילדען ווינציגער זעכציג גראַשען, אז אַט טאקע אין די שטרייפן האט זיך אַיינגעגעבט אַ לעכעל, אזוי נישט קרעכט די צווייטע אַ שמחה אין די אייגען האַבען קרעכט די צווייטע אַ שחור'ה אין די אייגען האַבען זיך געקלעפט אַ שטייגער ווי די פליג צום געווענעם טיג פון פוטערקוכען, זי האט נישט געקוקט, וואס מאַרגען, צוגעוואָר, דאָרף מען אזוי פרייה אויפ-שטעהן, ווייל אַ מאַטע אַריינס איז באָך פערבליבען, באָך איז געוועזען און פערפערענעט זי, די ווייטע חתונה-שטרייפן, וואס קאָסטען דעם גלייכען ווערט וואָן אַ האַלבען שאַק אייער — דריי גילדען, ווינציגער זעכציג גראַשען, ווייל

ביי אונז אין דאָרף איז אַ חתונה באָך אויף איין מאל און באָך איין מאל אין לעבען קומט מען היינט.

חתונה-שטרייפן.

געבען אָנצעהן טובה. האט ר' יחזקאלע זיך איהם געטרייט: אז די וועלט איז אַ „גלגל החזור“ איהם שטאק מחזק נע-ווען און ער האט איהם מיטגעגעבן פון זיך אַ בריק אין וועלכער ער האט מעיד געווען, אז דער מכיז פלוגי בן פלוגי, איז אַ געווענענער עושר און ער בעט אַן יודען זאָלען איהם העלפען מחזק זיין מיט שטענע נדבות וזכות וז, ווינשענעט ער זי פיל ברכה וזעלחה. און ער האט איהם געזעהט, אז ער זאל זיך אוועקלאָזען מיט דעם בריק אין וויי-טע מקומות, וואו מען קען איהם נישט, וועט איהם די בריק נישט אזוי גרויס ווין, און מיטגעגענדיג איהם ווין ברכה, האט דער געווענענער עושר אַריי-געלעפט די בריק טיף אין קעשענע, זיך אָפּגעווענענט מיטן רב, און אינדערהיים מיט ווייב און קינדער און האט זיך אָפּגעקלאָזט אויף דער וועלט צו קליר-בען נדבות.

אין יעדער שטאָט וואו ער איז געקומען, איז ער באַלד אָוועק צום „פרנס חודש“ און איהם איבער-געגעבען צו לייענען די בריק פון ר' יחזקאלע קא-לטינער. דערפון אַ בריק פונ'ס קאלטשינער רב האט מען דעם יוד צוגעטיילט כבוד און מ'האט איהם אַליין נישט געלאָזט אַרומנעהן אין די הייזער. מען האט איהם געבענען פון „קופת הקהל“ אַ נדבה הגבוה. נישט און האט מען זיך כבוד יענען געפראָוועט. סעודות וואו די אנשים מכובדים זענען געווען פערזאָמעלט און מען האט איהם געבעטען ער זאל עפעס דערזעהלען פון ר' יחזקאלע.

אַ קליינגיקייט, ר' יחזקאלע! און ער, ווייננדיג פון איין שטאָט מיט איהם זיך, האט געהאט גענוג צו דערזעהלען און דער עולם האט געשלונגען יעדעס וואָרט מיט דרישט און איהם אַ חוץ באָך מוסף

פון ציף: „דאָרפיש לעבען“

אָהיינגעוואָנען צו דער מאַמען, דער באַלעפאָסטע אַנטאָניאָוע פיעטרינקע:

פערטיק געוואָרען, מאמע געלויבט ביזש דערפאר, טאמא איינציגער — מען דאָרף, מאמע, אויף ווען דעם גלח בע-טען, דעם שטאל צו הייליגען

מען דאָרף, אנטאני, מען דאָרף. ביי אונז אין דאָרף ווערט אַ ניער בנין גע-שטעלט, בריהען זיך פרישע וויהלדען פון די אייער אַהיים, ווערט אַ קעלבעל געוואָרען, איז די פרייז אַ כללדעג — זענען דאָן מיינע לעבענס אין דאָרף צוגעקומען!

וואָלט דערפער אַ יושר געווען, אז ביי אַנטאָ-נין זאל אויף דער אייגענען פון דער פרישגעבוירענער שטאל אַ שטיקעל שמחה זיין.

איז די מקשה אָבער, וואָס צו דער שטאל זענען געווען צוויי פעל-שמחות:

- 1) אַנטאָני פיעטרינקע, דער באַלעפאָסט פון דער שטאל און
- 2) אַינע מאַנדראַוסקע, זיין כלה, די צוקונפ-טיגע באַלעפאָסט, וועלכע דאָרף, אזוי ווי עס איז אָפּגערעדט געוואָרען אין די תנאים, די שטאל בע-נייען מיטן אַריינפיהרען אין איהר אַ מעלקדעדיגע קה

און אזוי ווי דער זמן חתונה איז טאקע געווען אָפּגעלעגט, ביז צום פערטיג ווערען פון די שטאל, איז געבליבען, אז די פרייזע שמחות: די חתונה-שמחה און די שטאל-בענייאונג זאָלען פאָרקומען פאר איין מאל, ווייל

אין אונזער דאָרף, וואו קיין איינציגער קלאַנג נעהט נישט לאבא, וואו קיין טריט, קיין איבעריגער ווערט נישט געמאכט, וואו אלעס איז אָנגעשטעלט, ווי אַ ויגער, מאַכט מען אַפילו קיין שמחה נישט קיין איבעריגע.

און איז ער אָנגעקומען דער געגאָרטער וונטאָג דער חתונה-טאָג פון אַנטאָני פיעטרינקע מיט זיין ווייב איינע מאַנדראַוסקע.

אָנגעהויבען האט דער וונטאָג זיך נאָך שבת פאָרנאכט, איז כלה כבוד'ו ובעצמה האט מיט אַ דאָרפן פֿרוים אוועקגעדראפּט דעם וואנד און בלאַטע פון פאר איהר כאַלופע אוועק און דעם אויסגע-קערטע זאָרט בעיטש מיט פרישען, געלבען וואנד, ספעציעל גענומען פונ'ס עק דאָרף פון די פֿיאַסקעס, דער פֿאָרט גענומען איז אויסגעצייט געוואָרען מיט גרינס, מיט צווייגען פון אַרלעס, מיט פאַפּירענע סטעגעס, געדרייטע פון רויטע און ווייטע קאָלירען, שפּעטער האט זיך דאָס פֿענסטער געעפֿענט כדי עס גרונטליך און דורכאויס אָפּצוואָנען.

פון דעם אָפּגעם פֿענסטער האט זיך אַריינס-ריסען דער ווייטערער ריח פון די פֿריש אָפּגע-באקענע ברויטען, צוזאמען מיט ריחות פון אַליין געמאכטען קעלכאָס.

די אַלע ריחות צוזאמען האָבען זיך צוהאָרען איבער'ן דאָרף און געהויערט אויף די העכער, ווי אַ בעפעל און אַריינרופען פון עס טוב אלע דאָרפ-שע קנדינים צו קומען קוקען אויף ביי-וואונדער.

און אַט איז אונטערגעקומען מאַטשעק, דעם אַרמאניסער'ס פאַר אָפּעק, אַ יונג אַ מוטרף און האט חברה קנדינים גענוג אָנגעטון זיין קאָמענדה, צו-גערט זי אין שטיינער און אין שאַרבענס און ער

פידעו, האט ר' יחזקאלע, דער קאלטשינער רב, ליכטיג געמאכט מיט זיין תורה, די אויגען פון אלע לומדים אין זיין צייט.

טאקע ווי ס'שרייבט זיך אין פסוק: „וכל רץ לא אוניס ליה“ (קיין סוף איז נישט געווען פערהילען פון איהם). ס'איז נישט געווען קיין „מקציע“ אין למור הן פון די „קדמונים“ און ס'איז פון די „אחרונים“ און וועלכער ער זאל נישט זיין בקי.

האט ער אַמאל געהאט אַ „וכוח“ מיט באָך אַ רב, אין זיין צייט, ווענען אַ „היתר עגובה“, האט יענער רב זיך אויסגעדריקט:

— קאלטשינער רב, איהר שטעלט צופיל אויף דך. ס'קען דאָן זיין, אז איהר זאָלט אויך אַמאל האָבען אַ סעוד: „שמחת מי יבין“.

האט ר' יחזקאלע זיך באוהט שעה בעקומען אַ מין „גדלות דמוחין“ און האט אָפּגעשטעפּערט:

— אין יחזקאל קאלטשינער וועל קיינמאל נישט בענעהן קיין סעוד.

אין געוואָרען פון אויבען, אַ קשרוג אויף איהם. און ס'איז גוור געוואָרען ער זאל בענעהן אַ גרויסע שגיאה און זאל זיין אַ גורם-שלא במתכונ — צו אַ חסא פון אַימאָר „אשת איש“...

מאכט זיך אין קאלטשינע, איינער אַ גרויסער עושר איז געוואָרען ר' אַ יוד מנכסן אויף אזוי פיל, אז ער האט שוין בעדאָרט ווערען אַ „מחזיר על הפתחים“.

האט ער זיך זעהר געשעהט, אַזא גרויסער עושר ערשט געווען און מיט אַמאל איבערקומען אויף צוויי המחזיר על הפתחים. ר' אַ.

אין ער אַיינגעגאנגען צו ר' יחזקאלען און וואָס פאר איהם אויסדערזעהלט זיין גאנצען טעלע-סען שטאַנד און איהם געבעטען, אז ער זאל איהם

פון ציף: „דאָרפיש לעבען“

ביי אונז אויפ'ן דאָרף איז אלעס אזוי שלוהדיג רהויג, איז אלעס אזוי בעמולדיג אוועקגעשטעלט, סיי דער אָפּגעצייכענע וואָס איז סוף זומער געבלי-בען, ווי אַינזאָלמ אַ זון, פון וועלכען זיין ווייב זי זעהט און אוועק אין אַיבונגער רה, סיי די ליי-טער, וואָס שטעהט אָנגעשפּאַרט אין דאָן, ווי אַ קאליקע אויף זיינע קולירעס, סיי אַפילו די קולעס אויפ'ן פֿרונגעס, וואָס ריהט זיך אַפּ פון אַ גאנצען טאָג אַזוינער און אַראַפּגעהען, אז עס ווילט זיך צו יעדער זאָך בעוונדער צוגעהן, צאָרט אַרומנעמען און שפּעטשען אַ בלחש-תפילה, כדי נישט איבער-צווייטער די שלוהדיגע רה:

גרויסער גאט, זי ענג איז דיר אין דער „גרוי-טער שטאָט“, וואו דיר געשרי ווערט פערטויבט פון טאָפּיק-סירענען, טראמאמארגעקלינג און אויסא-געפראג און ווי גוט פאר דיר, גרויסער גאט זיין זיין דעם שטילען דאָרף אויף וועלכען די קוקס פֿיס שטיינען נותן אַראָפּ פון זיין הויכען פֿרויף פֿיס אַזאָ מצווד אָפּגעפֿרייטער צורה און וואו דייןע קימער, די פּשוטע פּויערמלעך פּערשטעהען אזוי גוט זיין קענען וואָנען, און דאָן מינדסטע גרימאסע פון געטליכען פֿיס דיינעם דין...

ביי אונז אויפ'ן דאָרף ווערט קיין איינציגער קלעב נישט קאליקע, נעהט נישט לאבד, קרעכט פֿלעט אַהוי און סתם-דיק אַ האָן, איז עס נישט גלאַט אזוי און סתם-דיק אַ קרעה, די שטילקייט איבער-רייסען — עס איז אַ סימן, אז דאָס וועטער וועט זיך ענהערען ענהייט זיך, וואו אַ הענט אין אַ ביטער ענהייט, איז עס נישט גלאַט אזוי אַ השתכלות הנפש פון אַ היינטיגער נשמה — עס איז אַ סימן, אז איינער פון די בעוואונדער פון אונזער שלוהדיגע דאָרף וועט שטארבען, און צוקליבען זיך אַמאל אין אַ פראסטען נאכמיטאָג די גלאַקען פון קאָשטשעל איז עס נישט גלאַט אזוי אַ געזאָגט פון אַ בעוונד און זאָרגלאָז בראַנצן וואָרן — עס איז אַמאל אַ פּעגליש-מאָרט און איינציגער רה, אַמאל אַינציגער בער פון פרייז און אַמאל אַ ריח צו פֿרעמד, גלויב-גע הערצער:

„עס האט אייער גרויסער גאט זיך, פערעכענט אַן איין פּשוטע פּויערמלעך, קומט דאָווינען...“

ביי אונז אין דאָרף ווערט קיין מינוט, קיין בחמידיגען נישט פערליינען, קיין בחמידיגער טריט ווערט נישט געמאכט, ביי אונז אין דאָרף, אז עס פֿוין אַ בריית, ווערט ער וונטאָג געפראוועט, ווען צייט איז פֿערפֿענען, איז אַ לוייה, ווערט זי וונטאָג גע-מאכט, ווען כח איז פֿערהאַנגען, און דאָרף זיין אַ חתונה, ווערט זי וונטאָג געפראוועט, ווען געמיט איז פֿערהאַנגען.

אזוי לעבט זיך עס ביי אונז אויפ'ן דאָרף!

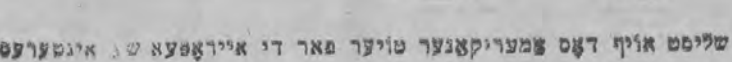
אזוי איז אָנגעשטעלט אלעס ווי אַ ויגער ביי אונז אויפ'ן דאָרף און

ווי גוט מוז עס זיין דעם גרויסען גאט ביי אונז אין דאָרף!

האט אַנטאָני פיעטרינקע אין איינעם אַ סוף-אָנצוויינען פֿאַרזאכט דעם לעבען נאָגעל אין דער בייזער שטאל אַריינגעשלאָגען, ער האט אויף היינט-וועלכ

סָטָן וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 אֵין וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 מִיָּד וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן
 וּזְמַן מִיָּד וּזְמַן

6 יצאנו אלם. | וְהָיָה אִתְּךָ לְעֵד וְלִפְתָּיִם: אֲבֻשְׁמִשְׁתָּם וְזָנְיָם מִיָּדְךָ וְאֵינְךָ מֵאֵלֶּיךָ וְזָנְיָם מִיָּדְךָ וְאֵינְךָ מֵאֵלֶּיךָ!

6 יצאנו אלם. | וְהָיָה אִתְּךָ לְעֵד וְלִפְתָּיִם: אֲבֻשְׁמִשְׁתָּם וְזָנְיָם מִיָּדְךָ וְאֵינְךָ מֵאֵלֶּיךָ וְזָנְיָם מִיָּדְךָ וְאֵינְךָ מֵאֵלֶּיךָ!

דער מאראטאריום פון פרעז. הובער

איז א גרויסער קלאפ פאר'ן פארשעוויזן אויף האלט א בעהאנדלונג דייטשער געלעהרטער

פון דעם האלט איז נישט לאנג צוריקגעקומען דער דייטשער געלעהרטער פראפעסאר אנטא העסט. ער האט איז קעגן געהאלטען א פארטראג איבער דער טעמע: „דאס פראבלעם פון דעם סאציעלען פערבאנד“. פראפ. העסט איז געווען אין דעם האלט פונעם פארטראג, דערפון פונעם האלט פונעם ווייטערער איבערקערעניש, ער קען די רויטשע בעשיכטע און די סאציעלע און קולטורעלע פער- העלטענישע און דעם האלט, און דערפאר האלט ער, אז עס איז פערטראג א גרויסער אונטערשיד צווישן זייער מינונגען וועגן דעם האלט און די מינונגען פון אונדזערע אונטערשידענע פארטראג געהערן אריין אין ווייטער אונטערשידענע סאציעלע פאר- ווייטערע פארטראג און געוועלסטליכע סימפאטעס.

אין ערשטען טייל פון ווייטערע פארטראג האט זיך דער פראפעסאר אפגעשטעלט אויף דעם פראבלעם פאלן.

מע וקען נישט, זאגט פראפ. העסט, שטעלען די פראגע אויף, צי וועט זיך די פראגמאטישע איי- געבען אדער נישט. עס איז אבער וויכטיג, אז ווען אפילו דער פראגמאטישע וועט פולקאם דורכגע- פירט ווערן, דאן וועט צום סאציעלען וועג פונקט אזוי ווייט ווי אונז.

אין דעם האלט האט ערשט, לויט דער מינונג פון דעם רעפערענט, אזא הונדערט אויף אונדזערע פארטראג שטעלען די רויטשע פראגמאטישע, און לאל האלט פאר די געוועלסטליכע פארטראג, נישט ציגאל.

געגען די אונטערשיידענע עהסעסען

בערלין, (יטא) די יידישע קהלה האט נאך מינירט א ספעציעלע קאמיטע אויף איבערזעצונג פון דער מאכט וועגן מאכען א סוף צו די כסדר.

פראטעסט פון סאלאניקער יודען איז תל-אביב

ירושלים, (יטא) די סאלאניקער יודען אין תל אביב האבען איבערגעשיקט דעם דייטשען פראטעסט וועגן דעם פראטעסט-דעפערענצן געגען.

נאך דענעמארק, ענגלאנד אויף האלאנד און פאסער און און וויזעס „POLONIA“

אויף א גרויסער פאסער - 15.000 טון
אפפאך פון דייטשע דעם 6 אויגוסט - דאס אונקומען דעם 17 אויגוסט
פרייז פון - 375 זל. ביי 1000 זל.
די פרייזען פון די בעסערע קאפינען זענען בעדייטענער פערסענער.
נעווע אינפארמאציעס ערשטלען:
Linja Gdynia-Ameryka, Warszawa Marszałkowska 116, tel. 547-47.
Wagons-Lits-Cook, Orbis, Francopol oraz Liga Morska i Kolonjalna

ר' יחזקאלע הארטשינער

(ערשטע פון 10 זייט)

פיהרען צו דער ילדה און זאל ער זי אונקומען. פיהרען מען איהם צוריק אין איהר חדר. און ווי נאך די דערוועלט. האט זי איהם באזעצט דערקאנט און פאר שרעק איז פארה נסתמה געווארען און זי איז געשטארבען.

אין געווארען א גרויסער רעש, נישט אדערשט נאך אז דער פראטעסט ארימאן איז עפעס א כשופר מאכער, און ער איז אונטערשטען געקומען זי צו טויטען, האט מען איהם גענומען צום שלאגן, און באזעצט צוגעלאפן ר' יחזקאלע זי און און האט איהם באזעצט געווען פון די הענד פון די שלעגערס און גאט צוקוקענדיג זיך צו איהם, האט ער איהם באזעצט דערקאנט.

האט ער איהם דערצעהלט אלעס וואס מען איהם האט פאסירט פון דער צוגעגאנגענער ברייף. האט ר' יחזקאלע פיל צער געהאט פון דעם און ער האט מקבל תשובה געווען און פון דעמאלסט זיך האט ער אריינגעגעבען א מודעה, אז מען סאך זיך נישט סומק וויין קיינמאל אויפן חב. מען מוז - ביי אנהערט שווארן - האבען דער וואס קאך גען פערזענליך דעם נסתר. און אליין זאל א צורף פון נאך צוויי רבנים האט ער קיין דין געפסקנט, אפילו א דבר קטן. און אלע רגע האט ער זיך גע- מורמלט רבשע, שונאמא מי יבין! איך בעס דין מין משוגעת ביים ארימאן, זאל מען איהם צוריק- טאטע ויסער, מנסתרות בקני!

דעם קאפיטאן האבען די פערזענלעכע איינעם און געפירט די געזאגטע וועגן דעם אונטערשטען פראטעסטאד לעהמאן, ער האט זיך נאך מעהר געמאכט דערפאר, ווייל ער האט זיך נישט צו- האט מיט וועמען צו פערשטענדיגן און פערזאנען, ווייל ער האט מורא געהאט, אז מיט וועמען ער וועט רעדן, וועט ער גראד אונטערשטען אויף איינעם פון די, וועלכע איז פערבאנדען מיט דער חברה פרויער- הענדלער.

ער האט זיך געווארען אויפן געלעגער ווען ער האט דערהערט פלוצלונג שיל אונקומען ביי זיך אין טיר. לויטן קלאפן האט ער פערשטאנען, אז דאס איז נישט אימיצער פון דער שיק-מאנעסט, ווייל די אפציערען און מאטראסען ווייסען ווי אזוי זיך אונטערלעגן צו איהם, ער איז אויפגעשפונגען פון געלעגער און געפירט:

— ווער איז דאס? — עפענט האט ער געהערט א שוואכע סטימ, אום גאטס ווילען שטעלער עפענט, דער געשטאן האט גענומען זיין רעוואלוצער אין האנד און צו- גאנגען עפענט די טיר. ווי נאך ער האט זי גע- עפענט, איז ער אפגעשפונגען צוריק.

— הער גאט אין הימעל, האט ער אויסגע- שרייגען אויף דער שוועל איז געשטאנען דער פראפ. לעהמאן און א בארד, מיט צושייבערע האר, א בלייכער און א מידער מיט א שרעקליך אויסזעהן.

דער קאפיטאן האט איהם מיט וויין שטארקער האנד אריינגעצויגען אין קאפיטע און פערקלאפט די טיר. שטעלער דערצעהלט פראטעסטאד, וואס איז דא געשעהן? וואו האט איהר איינער בארד, וואו זענט איהר געווען דעם בעסטען גאנצען טאג, פארנוואס זענט איהר אזוי שרעקליך אויס, ווי קומט איהר איצט אהער, איך האב דאך אויך שוין געהאלטען פאר א טויטען.

אנטשטאט אונטערשטען האט דער פראטעסטאד גלייט די אויגען, זיך א וואקעל געטון אויף רעכטס און לינקס און זיך אויסגעצויגען אויף דער פארלאנגע און דער גאנצער לענג.

דער קאפיטאן האט נישט געוואוסט, וואס צו טון, אבער די קאלטלויטקייט פון דעם ים-מענט האט געוויגט, ער האט זיך אריינגעטירט אין דער לאנגע און איז גלייך צושייבערע און קארי דאך און אונקומען און דער שטארקער און שיל וואו האט געוואוינט דער שיק-דאקטאר.

— שוועל דאקטאר, טוט איך נישט אן אפילו נאך קומט תיבה אריין צו מיר אין דער קאפיטע, אזוי אבער ווי אמשטעלסטען און ווי אמשטעלסטען, אזוי אז קיינער זאל איך נישט בעמערקען, מיר האבען פאר זיך א זעהר וויכטיגען ענין, דער דאקטאר האט זיך דערשראקען:

— וואס קען דא פארקומען אין מיטען נאכט און אזוי געהיימנישפול.

— ער האט אבער זיך גלייך אאויפגעשטעלט און אריין צום קאפיטאן, וואו אויף דער פארלאנגע איז נאך אלץ געלעגען און געוואוסט ווער פאר- פאסער לעהמאן.

(פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

ר' איזראעל

ליבע און חיים

סענסאציעלע, ערשטער ראמאן פון לאדער לעבע

היצור פון די ביז איצטיגע האפערלעך

דער שוידערליכער פארגאס אין פראקטאדא- מיט אלע וועג אונטערשיידענע און גרויסקייטען, וועלכע בילדענעטע האבען געוויינט, געוויינט און פערבאנדענעט, סאנע געוויינט א יונג שעהן מיר- דעל איז געווען און געפארהן פערבאנדענעט צו ווער- רען, איהרע עלטערען האבען זיך אפער איינגע- שטעלט פאר איהר, זי וועט דעריי דערהיינט געווארען און סאנע איז ענטלאפען פון פראקטאדא, זי איז געקומען קיין לאנד, אפילו געווען און איינ- מע און א דאנן אפאנאס און א צייטונג האט זי געקומען א שטעל אלס א מאשין-שוויבערין ביי דער רייכער פירמע גענעריק נירעבערג. דער שפן איינער האט זי איינגעפירט צו זיך אין דער האלונג און זי פערבאנדענעט. זי האט געפיהלט, אז זי וועט ווערן א מוטער און זי וועט זיך דער- קומען נאך הילף, דער דאקטאר האט זי ציינע- רעט, אז זי וועט פלייבען ביי איהם אין קליניק ביי נאכט געבארט און ווען זי וועט געבוירען דאס קינד איז סאנע א רייכער מאן, וואס וויל עס צוריקפירן. סאנע איז איינגעגאנגען דעריין, זי האט געבוירען א יונגעל, וועלכע איז גלייך אר- פערבאנדענעט געווארען דעם רייכער מאן. סאנע האט לויטן אפמאך נישט געוואלט וויסן ביי וועמען דאס קינד געפינט זיך. דעם דאנער סוף האט זי זיך געוואלט דערווייטען ביים רעזענט דאמאן, נישט נאך 20 יאהר.

נאכט פערשטאנענע ווערען פון סאנע האט געפירט זי געוואלט דאך אויסווערן, ער איז אונטען צום פרוואקטאדעסעקטיוו שטארק פארלי און פארבאנדענעט א גרעסערע סומע געלד פאר אויסווע- קען סאנע. דער דעטעקטיוו האט געפירט געווען דער קענען פאר שווערע פערבאנדענעט, זי וועט- לער, אפילו פאנאס, וועלכע הייסט און דער וויקליכ- קייט הענדיק זילבערשטיין און ווערט שוין דאך, איהם און זיך בלא אירא געווענט זיט עטליכע יאהר. איהר האט ווען געווען געווען א פארטראג און רייכער פארבאנדענעט, חתונה געהאט מיט א רייכער פרוי און אין געהיים געפיהרט זיין פרויער-הענדל. דער דעטעקטיוו האט זיך נישט וויסענדיג געמאכט, אז ער דעקענט געפירט געווען און האט איהם גע- זאגט אויסצווייטען סאנע.

דער דעטעקטיוו האט זי טאקע אויסגעווענט און אזוי ווי ער האט געוואוסט, אז נירעבערג שיקט אונטען א טראנספארט מידלעך קיין ארגענטינא און ער אליין וויל מיטפארהן צוזאמען מיט סאנען מיטן טראנספארט, האט ער געשלאפען אויסער- נאכט סאנע, פרי דעם אויסווארף נירעבערג צו

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

דער שיק-קאפיטאן שווארענדיג, איז נישט דא- היג געשלאפען אין וויין מיט קאפפארט איינגע- צו- פארטעצונג קומט).

Sonnenbäder?..... ja
 über die leidigen
Sommersprossen
 ...doch da erinnern Sie sich
 auch der erfolgssicheren Mittel, an
Leschnilzer
 Creme und Seife
 ...und fühlen sich beruhigt.
 Leschnilzer ist gut und wirkt!

Creme 3-15 Oberad-er-Hellion Salbe 2-
 Wo nicht, direkt bei: Apoth. Drancz & Co. Bielefeld.

ביי דער ווילנער טרופע
 איז שטאמם מעאמער
 היינט, פרייטאג, שבת און זונטאג אונזער
 ווערט געשפילט ביי די ווילנער אשכנזי וואונדערבארע
 שטיק, מאטקע גבב, וועלכע שפרייטלעך מיט אונז
 עכטיקייט און פאלסטטימליכקייט, אויף וועלכע נאך
 דער דיכטער אש איז פעהיג.
 די ראל, "מאטקע" שפילט א. סאמבערג. סאמ
 בערגס, "מאטקע" געהער צו זיינע גלאנץ-ליסטונג
 גען, מיט וועלכע ער האט, איינגענומען, בשעת
 פוילען און דערנאך, אויסלאנד. מאטקע איז דורך
 איהם געשפילט געווארען אין פוילען אליין איבער
 400 מאל.
 שבת, 12 א זיגער - צו ביליגע פרייען די
 "ברייטמחיל" אין 4 באכט, דער "קארגער" מיט א.
 סאמבערג, אלס הארפאגאן.

אויסערשטענליכער ערפאר
 פון דער ווארשאווער אפערעטע
 איז "פילדארמאניע"

א גרויסע פערזענלעכע ווערענדיג האבען ביים היי-
 גען טעאטער-עולם אויסגעפירט די גאטראלען
 פון די ווארשאווער אפערעטע-סטארען מיט זייערע
 שלאגערס, פון ווייטען סיביר, אין "אויפן וועג
 קיין בונדא-אידעם" וועלכע ווערען געשפילט יעדע
 דער אונזער מיט א אייגענע ווערענדיג פערזענלעך.
 איז דער טרופע בעשטיילען זיך די ליבלינג-אריסטן
 טען: וישע קאץ, שמחה ראזען, דינה האלפערין,
 מאקס באזשיק, מרדכי הילסבערג און רעזשיסער
 יצחק נאזשיק, צוזאמען מיט ליווע שלאסבערג, בעלא
 באזשיק, חנה פערבער, רוט רענינג, ש. יאטשיין,
 מ. הערמאלין, ב. שווארצשטיין און מ. פישמאן.
 אלע פארשטעלונגען ווערען געשפילט און סופלער.
 היינט, פרייטאג, און מארגען שבת אונזער
 ווערט ווייטער געגעבען, פון ווייטען סיביר, מארגען
 גען בייטאג - "אויפן וועג קיין בונדא-אידעם".
 א חזן דעם ווערט מארגען ביינאכט נאך דער פאר-
 שטעלונג צוגעגעבען ספעציעל א גרויסער רעווי-
 לאן א. נ. "ששון ושמחה" פון אקטועלע נומערען
 אויף לאדער טעמעס: "לאדער", "לאדער קולטור",
 טרענערס, אויסגעפירט דורך אלע ארטיסטען.
 די פרייען זענען זעהר ביליגע.

די לעצטע טעג איז לאדן
 דאס מיינאם פון איסטערלישקייטע
 נאך א פאר טעג פערבלייבט אין לאדן דאס
 מוועאם פון איסטערלישקייטע, און דאן פערלאזט
 ער אונזער שטאט.
 ווער עס האט נישט געהאט די געלעגנהייט
 צו זעהן די יונגע פלוי-אייגע, בלאנדינג, די פרע-
 מירטע שעהנדיגייט מיט וואלעט, וועלכע איז גע-
 בויטע און הענד און פיס.
 און דעם צווייטען פענאמען פון דער נאטור,
 דעם מענטש און הענד, וועלכע פיהרט אויס אלע
 מין ארבייטען מיט דער הילף פון די פיס דער
 זאל יך צוויילען זיי זעהן.
 איצט איז צום מוועאם צוגעקומען א יענע
 - א חיה, א מענטש, געבוירען מיט א קאפ פון א
 חזיר, איינגעברייט בלויז 50 גראשען.

גאטשפילען פון ערשטמאל
 ס'גע ארטיסטען איז
 "הערשנאו"

שבת, דעם 11. יולי, 8 א זיגער אונזער טרע-
 טען אויף אין "העלענאו" די בערימטע צאטיס-
 טען פון די רעזידענץ-טעאטערס: יערושי דארסקי,
 בעלי טעדי ראפסאן און די וואדעויליסטקע ווערט
 ראפסקא. דער פראגראם איז פערשידענארטיג פאר-
 געברייט. 5 א זיגער באכט, גרויסער פאפולערער
 קאנצערט אונטער דער לייטונג פון דיריגענט פיעט
 רוינסקי.

שפענדע
 פרוי קלינגביל שפענדעט 18 זל. פארן זקנים
 חזיר, דאס געלט איז אפצוגענומען אין אדמיניס-
 טראציע.

מעדרונג
 שבת, דעם 11. יולי, 2.30 נאכמיטאג
 קומט פאר א פערזענלעכע פון שטריקער-ארייטער
 און געבען צווייגען אין פערזאנלעך-לאקאל, פאר
 לעשטע 26. מיט פאלגענדען טאג-אונזונג: די לאמ-
 אין פאר, לוינ-אקציע, ארגאניזאציע, פרייע פאר-
 שלאגען, צוליב די וויכטיגקייט פון סאג-אונזונג
 דארפען אלע ארייטער און ארייטערעס פון דעם
 חזיר, קומען מאסעווייז און פינקטליך.
 3823 די פאר-קאמסיע.

דעפ. מינצבערג איז דער קאמיסיע צו
רעפארמירען דעם שטייער-סיסטעם
 אז די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע וועט פאר-
 קומען דעם 10. אויגוסט און די ווייטערדיגע זיצונג-
 גען וועלען פארקומען יעדען טאג אין פערלויף פון
 א גאנצען חדש.
 דעפ. מינצבערג האט די באמינאציע אפגענומען

א האלב-יאהר טורמע פאר
א בייזוויליגע באנקראט
 (2) אין 8 מערץ 1930 האט דאס לאדער
 קרייז-געריכט ערקלערט פאר באנקראט די פירמע
 "מאנאוי מעבלי טאפיערסקא-סטאלארסקי", און
 איהר אינהאבער פראנצישעק מיקשעווסקי.
 קאנט הערמאן קרעץ האט אין זיין בעריכט צו דער
 האלטען ביי זיינע בענקאנטע אין דאך בארשאכט.
 דער קראטאר פון באנקראט אדוואק. אפלי-
 פראקאראטאר ארייסגעזאגט די סברא אז דא האב-
 דעלט זיך וועגען א בייזוויליגען באנקראט.
 מיקשעווסקי האט זיך א לענגערע טייט אויסגע-
 וואו פאליציי האט איהם געפונען אין ארעסטירט.
 בעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס אין יעד-
 זולסטע פון וועלכען ער איז פערמאשט געווארען
 אויף 6 חדשים טורמע.

אויספירונג פון דער יודישער
**געזעלשאפט פאר לאנד-
 הענטשאפט**
 מארגען שבת, דעם 11. יולי, קאנסטאנטינער
 פאלעשע. זאמעלפונקט 10.30 פרייה ביי דער ער-
 סטאציע פון טראמוואי נומער 3.
 זונטאג, דעם 12. יולי, אין טאגער אויספירונג
 טושין און אומגעגענע, פערבונדען מיט א בעזון אין
 קראנקער-קאסע סאנאטאריום, טושניצע.
 איינשרייבונגען אויף די טרייסטשע אפרה-
 קאלאניעס אין זאקאפאנע און קאזשעמיעווע נעהמט
 אן דער סעקרעטארעט, פיעטריקאווער 56, מאנטאג,
 מיטוואך און פרייטאג פון 8-10 אונזער.

פאר גנב'ענע ראדיא
 (2) דאס קרייז-געריכט האט בעכטען בע-
 טראכט א גאנצע רייה פראצעסען פון נישט-בע-
 רעכטיגטע זענענען זיך מיט ראדיא.
 פון עטליכע און ציוואציג אנקלאגעס האבען
 זיך בלויז עטליכע בעפרייט, אלע אריינגע-אנגע-
 קלאגטע האבען בעקומען א פסק-דין צו בעזאחלען
 געלד-שטראפען.

ראדיא-פראגראם
 פרייטאג, ד. 10 יולי
 שבת, ד. 11 יולי
 פרייטאג, דעם 10. יולי
 12.00 צייט-סינגאל, 1.15 גראמאפאן-מוזיק,
 4.30 גראמאפאן-מוזיק, 4.45 צייטטיש ווינקעל,
 4.50 קאמיקא: פאר פישער און שפער, 5.00 לעך
 ציע פראנצויזיש, 5.35 גראמאפאן-מוזיק, 6.00 פאר
 לעזונג, 7.00 לייכטע מוזיק, 7.40 גראמאפאן-מוזיק,
 8.00 קאמיקא: פון לאדער, 8.15 דא-יא-מירעטע,
 8.45 פאליעטאג, 10.25 קאמיקאטען, 12.00 לייכ-
 טע און טאנץ-מוזיק.
 שבת, דעם 11. יולי
 12.00 צייט-סינגאל, 1.15 גראמאפאן-מוזיק,
 4.30 פראגראם פאר קינדער, 4.45 קאנצערט פאר
 יוגענד, 4.50 קאמיקאטע פאר פישער און שפער,
 5.10 פארשטאג, 5.35 גראמאפאן-מוזיק, 6.00 פאר
 לעזונג, 7.00 פערשידענעס, 7.40 גראמאפאן-מוזיק,
 8.00 קאמיקא: פון לאדער, האנדעלס-קאמער,
 8.45 דא-יא-מירעטע, 10.00 קאנצערט, 12.00 לייכ-
 טע און טאנץ-מוזיק.

נטיבת דער פאמיליע פון
דומארדעטע בראף
 בעכטען זענען אין "חסד-של-אמת" איינגעפלא-
 טען פאלגענדע נדבות לטובת דער פאמיליע פון ער-
 מארדעטע אליה אהרן בראף: שראק 5 זל. ציפריס
 2 זל. י. באכט 2, 1. ד. וואס 2, מאטעל צענד-
 בויס 5, אדוו. טעפער 2, פ. נאזעל 5, משה
 צעדערבוים 2, שווארצלאווסקי 2, זאשעווסקי 2,
 4 משמורים פון "חסד-של-אמת", 2. צוזאמען ווע-
 גען ביז איצט איינגעפאלטען 231 זל. מיט 15 יר.
 לאה קאלושינער 1, זענדער 1, שפענדעט
 5 זל. און יצחק קאלושינער, דאלבא 11, דייזי וואס
 פאר דער פאמיליע בראף, זענדער 92.

פון ווייטען סיביר
 שבת נאך דער פארשטעלונג
 ספעציעלע מתנה פארן
 לאדער מעאמער-עולם!
 א גראנדיצע פרייליכע רעווי-פארשטעל.
 א.נ. ששון ושמחה
 מיטן אנטייל פון אלע ליבלינגען.
 א ספעציעלע צוגעגרייטער, אימפראוויז-
 טער, אקטועלער נומער פון זישע קאמ-
 לאדער
 "הולטור" טרענערס!
 קאנסעראטיווע: גרינדער און רעזיסער
 פון סמבטיון-יצחק נאזשיק.
 שבת, 4 נאכמיטאג פון 50 גראש
 די גרויסע סענסאציע אין 3
 אקטען מיט א פראלאג מיט
 געזאנג אין מענן

קלעפסידרעם
 צו זעהר ביליגע פרייען
 נעהמט או די דרויערריי פון
נייעם פאלקסבלאט
 פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71
 די מלעפסידרעם ווערען איז משך פון 1 שעה פערמיג
 און אויסגעלעבט איבער דער שטאט.

Przywotne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
12-333
Telefon
 ערטיילט דרינגענדע ערשטליכע הילף אין אלע פלוצלימוגע מאפעלען צו יעדער צייט
 בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקסוערע און גינעקאלאגישע הילף.

3 גנבים-רעזידענטיסטען
 זענען געכטען געמאשט געווארען
 דורכ'ן שטאט-געריכט
 (א) בעכטען זענען דורכ'ן שטאט-געריכט גע-
 מאשט געווארען פאר פערשידענע גנבות 3 גנבים-
 רעזידענטיסטען, וועלכע האבען זיך שוין נישט אייג-
 מאל פראצעסירט, און זענען שוין עטליכע מאל
 געזעסען.
 איצט האט דאס געריכט אויספאני פערמאשט:
 דעם 23-יאהריגען יאן ראזבוים (פון זענדער) אויף
 1 יאהר אין 8 חדשים טורמע; דעם 21-יאהריגען
 שמחה מאנדעלבוים - אויף 1 יאהר מיט 4 חדשים
 און דעם 18-יאהריגען זיגפריד גייער - אויף אב-
 דערטהאלבען יאהר.
 אז מענטשען לויפען מאכען פרייהייטסג קאריר-
 רע - איז דאך נישט שייך צו זאגען!...

פערשידענעס
 דער לאדער איינזאמלער וואלף שאקן האט
 אויפן אונזערעוויסטען אין פאדווע בעקומען דעם
 מיטל דאקטאר-מעדיצין.

יודיש טעאטער
 איז "פילדארמאניע"
 נארוואוויטשא 20
 דירעקציע: ד. צעלמיסמער
 און א. בעזמאן.
 גאטראלע פון ווארש.
 אפערעט-סטאר-ארטיסט
 וישע קאץ, שלמה ראזע,
 דינה האלפער, מרדכי הילס-
 בערג, מאקס באזשיק, דוד
 לואי און רעזשיסער יצחק נאזשיק
 צוזאמען מיט:
 ליווע שלאסבערג, בעלא בא-
 זשיק, חנה פערבער, רוט רענינג, ש. יאטשיין,
 רענינג, ש. ראטשמיין, מ.
 הערמאלין, ב. שווארצשטיין
 און מ. פישמאן.

**3 גרויסע סענסאציע-
 פארשטעלונגען: 3**
 פרייטאג, ד. 10-11 טען, 9.30 אונזער
 שבת, ד. 11-12, 9 און אלע טאג
 די שטארק-אויסגענומענע פיעטע
 מיט א סך געזאנג און מענן
פון ווייטען סיביר
 (סאניע די אנארכיסטע)
 אין 3 אקטען מיט א פראלאג, בעז-
 בייט פון י. נאזשיק.
נאני לאדן

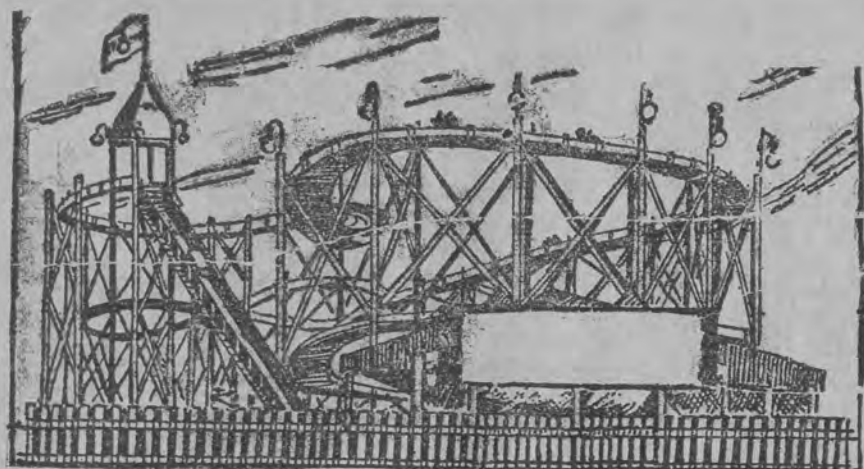
רעדט שוין היינט פון דעם
 גרויסען רעקארד-שלאגער
"פון ווייטען סיביר"
 שבת נאך דער פארשטעלונג
 ספעציעלע מתנה פארן
 לאדער מעאמער-עולם!
 א גראנדיצע פרייליכע רעווי-פארשטעל.
 א.נ. ששון ושמחה
 מיטן אנטייל פון אלע ליבלינגען.
 א ספעציעלע צוגעגרייטער, אימפראוויז-
 טער, אקטועלער נומער פון זישע קאמ-
 לאדער
 "הולטור" טרענערס!
 קאנסעראטיווע: גרינדער און רעזיסער
 פון סמבטיון-יצחק נאזשיק.

אויפן וועג קיין
בונדא-אידעם
 (אונזער די רויטע לאמטערן)
 פרייען: היינט, פרייטאג אונזער
 און שבת 4 בייטאג
 פון 50 גר. ביז 1.50 זל.
 דיריגענט: ל. זעלמאן.
 טעכנישע לייטונג: ב. שווארצשטיין

די ערעפנונג **לוינא = פארק**
פון וועלט = בעריהמט

אויף אים פון סעוסאציאנעלע אטראקציעס

דער לונא-פארק וועט זיין מעטיג בי 12 א זיגער פיינאכט.
פלאז-ארהעסטער (גארטעז) - **בופעט**
 דער פלאז איז הערליך בעלויכטען. — איינמירט 50 גראשען און 30 גראשען.

פארה ! גרויסע סענסאציע ! מארגן, שבת, דעם 11. יולי 1931 — 8 א זיגער אין אווענד — גרויסע סענסאציע !

Nelly et Teddy בעריהמסער קופלעסיסט, ליב-
לינג סון לאדער פובליקום JERZY DARSKI אויפטרט סון ווארשאווער אין אויסלעג-
דישע ארטיסטען. עס נעהמען אנטייף:
מיט ערשטמאלאסיגען פער- ZIUTA KOLSKA און די בעריהמסע
שידענארטיגען פראגראם. RALPHSON וואדעחיליטסטע

א. זייגער נאכמיטאג גרויסער פאפולערער קאנצערט אונטער דער לייטונג פון ה' ס. פיעררושינסקי. נאכ'ן פראגראם: דאנסינג. איינבאנג 1 זלאטי, פאר שללער 50 גר.

יודיש פאלקס-טעאטער
 17 זינגערזשער 17
פרייזען פון 50 גרין 1.50

הינכם אין פאלגענדע טעג!
אויסנאחמיסטיסער ווערק פון דער בעריהמטער
פרודוקציע Metro Goldwyn - Mayer

Fryderyk Lonsdale פון ווערק און יאנגען אריסטאקראט לויטן טעאטראלען ווערק פון **NORMA SHEARER** וואס איז געווארען געשפילט אין קליינעם טעאטער אין ווארשא. אין דער הויפטראלע דער בעריהמטער פילם-שטערן, די רייצענד-שעהנע פרייזען פון די פלעצער צו 1 וויל, 1.50 און 2 וויל. שבת און זונטאג פון 12-3 נאכמ, צו 50 גר. און 75 גר. פרעמיע-קארטען צו 1 וויל. אויך אלע פלעצער.

היינט אין פאלענדע מען גרויסע דראמע פון א 5-יאריג-נשמה, וואס ווייס נישט פארן מאן קיין שום גרעניצען פון אפערדונג

„DAMA W GRONOSTAJACH“

אין די הויפט-די שטעטע ארטיסטע **Corinne Griffith** און דער שפער **Messali** און **ען-הור Francis Bushman**

Lili Romska אין דער הויפט-די **„נאך דער שטים פון הארי“** פאלענדישער שפער

אויסערן פראגראם: **פילם-אקטואליטעטען**. די מוזיק איז געווען צוגעפאסט צום פילם **א. טשודנאווסקי** נעכסטער פראגראם: **„KEAN“** מיט **איווא מאזשווילי** נעכסטער פראגראם: **„KEAN“** מיט **איווא מאזשווילי**

ליבא-טעאטער

PRZEDWIOŚNIE

וועראמסטיגענא **74/76**

(רג קאפערניקא)

צופאָהר מיט די טראַמוויען **10, 9, 8, 6, 5**

זנחוב טעגליך **4** נ"מ. שבת און זונטאָג **2** בייטאָג. לעצטער טעאָג **10** און.

היינט איז פאלגענדע טעג! **גארטן-גליק** **BAJKA** - סעסער
 דיג בושעטיגער, פראנטישעקאנער 31
 צופאָר מיט די טרעמוואַגן 1, 6 און 14.

מ'עכטיג פילם מייסטער ווערן פון אויסערגעווענהליך שפאנענדען אינהאלט, וואס האלט דעם צושיינער אין קולער בעגייסטערונג.

— אויסערדעם: —
MARJA PAUDLER
 פילם-אקטאריסעטעזע

— אין דער —
 היימט-ראַלע:

פערשטארקטער סימאנישער אַרקעסטער
 אונטער דער לייטונג פון ה' ליראָוער.
 דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

היינט אין פאלגענדע טעג: **היינט אין פאלגענדע טעג!**

געהיימניש פון שלאם מיינערלינג

געשיכטע פון טראגישער סלאמענדיגער ליבע פון לעצטען האבסבורגער טראנסאלגער. איבערמעכטיג מייסטערזעק, געשאפן איז'ן גרונד פון איז-טענטישע געשעהענישען און איבערגעגעבען מיט דער גאנצער פינטליכקייט, נישט אויסמירענדיג אפילו אלע דראסטישע מאמענטען.

איז דער הויפטראלע **MARJA CORDA** **איז דער הויפטראלע**

יעדער איינציגער
מערער
און זיך אי-
ערציגט,
זי פאר
די וועלט, פלעצט, וויא-מאשינע, נארוואגן או"ח
צאהל'ט די העכסטע פרייזען
א. א. רייזמאן
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפן.

געגעז שוויים פון פים

אין אַדמיניסטראַציע פון נאָר דעם שווייץ 20 יאָר
בערוואַסטען פּראָפּער און פּלאַטער, ראַדיקאַל-
פּרייז נאָר 30 גראַפּען, נאָכט נישט קיין אנדערע
וועגליכע באַמאָאָווען, וועלכע ברענגען קיין נאָך,
און אַ שטאַנד ד פּים און נאָכט נאָך מיט מיינ סעסעמאַל
אויף אַ נאָט מיטעל און האַנצען און שוואַרצע ווערס
פּרייז 50 גראַפּען, אויך פּליי, ראַדיקאַל-וואַסט
אַפּ שמוק און פּלעקען פּון אַלע קאַלירע שח.
פּרייז 70 גר. אַ פּלעסעל
צו בעקומען פּייס צייטונגס-פּערקויפּער
וועלן אַרזש, אַלשטמאָרט 1
פּאָנערט נאָך מיט מיינ סעסעמאַל.

ווערקשטער
שירמס
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענברויים
לאדז, בארוטאוויטשא 19
עמפעהלט אין א רייכען אויסוואהל
ראמען-און מענער-שירמס און שטעקנס
צו האנקורעני-פרייען
נעהמט אן אלערליי רעפערטורען פון שירמס
זי אויך פון קאלאשען און באטען.
Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקוסעריע און סרויען-קראנקע
11-go Listopada 19 (האנסמאנטינער)
טעלעפון 223-84.
נעהמט אן אין דער העם פון 4 ביז 7 אהער און לעש-
ניצט. פאסטקייט לימאנאטשקעניק 1 (אלעקסאנדער-גאס)
פון 2—1 נאכמיטאג.

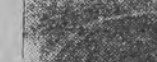

איז מוזע אים

מערקווירדיגקייטן

56 פיעטריקאווער 56

איז אנגעקומען די גרעסטע סענסאציע אין 20 יארהונדערט
א מענש מיט א קאפ פון א חיה
 אויסגערעם: **MISS VIOLETTA** געבוירען אין הענד
 אין און פיס, ווי אויך א מענש אין הענד מיהרט אויס אלע
 ארבייטען מיט די פיס. . . טעטיג פון 11 פרייז ביז 11 און.
 50 יאר אלט

אויספירט 30 יאר אטעל
בעקאנטמאכונג
 דערמיט מאַכען מיר בעקאנט, אז יעטונדע אינזערע רעגערירטע וואָרובקע
 בעזיצט אַ טשוּבעק און איז פֿערזעהען מיט אונזער פאַבריקס-מאַרקס "ARGON"
 אויסשריפט איז נישט אַבזאָשפּאַר, און וואָס מיר בעסטען ביים קויפֿען צו לענקען
 די אויספערקומקייט.
FABRYKA
ŻARÓWEK „ARGON“ Sp. z o. o.
Łódź, Anny 14, tel. 230-68.
 פערניכטעמ נישט די אַלע וואָרובקעס. פֿאַר יעדע אַויס-
 גענוצטע וואָרובקע גיבען מיר אַרױס אַ נייע געגען צוצאָהלונג פֿון
 אַ העלפֿט פֿון מאַרק-פֿרייז.
 7794